

Täysistunto

Tiistai 7.6.2022 klo 14.03—17.16

Täysistunto alkoi klo 14.03. Täysistunto päättyi klo 17.16.

Puhetta johtivat puhemies Matti Vanhanen (14.03—15.28) ja ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne (15.28—17.16).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Hallituksen vuosikertomus 2021

Kertomus K 2/2022 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Matti Vanhanen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 2. asia. Asia lähetetään tarkastusvaliokuntaan, jolle muiden erikoisvaliokuntien on annettava lausunto viimeistään 30.9.2022.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään tunti. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Keskustelu, pääministeri Marin.

Keskustelu

14.04 Pääministeri Sanna Marin (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus jatkoi vuonna 2021 hallitusohjelman toimeenpanoa määrätietoisesti. Hallituksen tavoitteena oli vahvistaa Suomen taloutta koronavaiheeseen jäljiltä, toteuttaa keskeisiä hallitusohjelmassa sovittuja uudistuksia sekä loppuvuodesta 2021 valmistautua kiristyvään maailmanpoliittiseen tilanteeseen.

Kesällä 2021 hyväksytty sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus on yksi tämän vuosikymmenen merkittävimmistä uudistuksista. Vuoden 2023 alusta lukien vastuu sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisestä siirtyy kunnilta ja kuntayhtymiltä hyvinvointialueille. Sote-uudistusta on valmisteltu pitkään ja useiden hallitusten toimesta. Työ ei kuitenkaan ole päättynyt, vaan hallitus työskentelee parhaillaan aktiivisesti hyvinvointialueiden toiminnan käynnistämisen tukemiseksi. Kesällä 2021 annettujen lakiesitysten lisäksi hallitus antoi joulukuussa täydennysesityksen uudistukseen sekä mittavan niin sanotun Sote 100 -paketin, jossa muutettiin lähes sataa olemassa olevaa lakia.

Pöytäkirja PTK 69/2022 vp

Syksyllä 2021 saatiin valmiiksi niin ikään pitkään odotettu perhevapaaudistus. Uudistus astuu voimaan elokuussa 2022. Uudistus lisää työelämän ja vanhemmuuden tasa-arvoisuutta ja huomioi nykyistä paremmin erilaiset perhemuodot. Sen myötä vanhempainvapaiden määrä kasvaa ja vapaiden käytön joustavuus lisääntyy. Vuonna 2021 yhdistettiin myös äitiys- ja isyyslait yhteiseksi vanhemmuuslaiksi.

Hallitus hyväksyi viime syksynä lain vanhusasiavaltuutetun viran perustamisesta, ja uusi vanhusasiavaltuutettu aloitti toimintansa tämän vuoden tammikuussa. Vanhusasiavaltuutettu seuraa ikääntyneiden oikeuksien toteutumista, tuo esiin epäkohtia sekä arvioi lainsäädännön ja päätösten vaikutuksia ikäihmisiin. Vuoden aikana valmisteltiin muun muassa lastensuojelun sosiaalityön vähimmäishenkilöstömitoitus, varhaiskasvatuslain muutokset sekä esitys opiskelijahuollon kuraattorien ja psykologien sitovasta mitoituksesta. Vuoden 2021 valtiopäivien aikana hallituksen esityksiä annettiin eduskunnalle kaikkiaan 243. Lisätalousarvioesityksiä annettiin neljä.

Arvoisa puhemies! Suomen talous on toipunut vuoden 2020 kuopasta nopeasti. Talouden kasvu oli vuonna 2021 ripeää, ja työllisyys nousi korkealle tasolle. Myös investoinnit kasvoivat vauhdilla. Työllisyyskehitys jatkui koko vuoden hyvänä. Työllisiä ihmisiä oli vuoden 2021 lopussa yli 70 000 enemmän kuin vaalikauden alussa, vaikka välissä on ollut historiallinen terveydellinen ja taloudellinen kriisi. Työllisyysasteen trendiluku oli joulukuussa jo 73,5 prosenttia.

Hallitus on jatkanut useiden työllisyyttä parantavien toimenpiteiden valmistelua. Vuonna 2021 päätettiin esimerkiksi pohjoismaisen työnhakupalvelumallin käyttöönotosta, joka astui voimaan tämän vuoden toukokuussa. Tutkimusten mukaan työnhakijan kohtaaminen säännöllisesti, aktiivinen työnvälitys ja työnhaun seuranta lyhentävät työttömyysjaksoja. Valtiovarainministeriön arvion mukaan malli kasvattaa työllisyyttä noin 10 000 henkilöllä.

Arvoisa puhemies! Hallitus päätti huhtikuussa puoliväli- ja kehysriihessään vaalikauden lopun linjauksista ja vuosien 2022—2025 julkisen talouden suunnitelmasta. Hallitus julkisti myös kestävyystiekartan, joka kuvaa sosiaalisen, taloudellisen ja ekologisen kestävyiden nykytilan sekä hallituksen tavoitteet 2030-luvulle mentäessä. Taloudellisessa kestävyystiekartassa asetettiin tavoitteeksi taistaa julkisen talouden velkasuhteen kasvu ja nostaa työllisyysaste 75 prosenttiin vuosikymmenen puolivälissä. Hallituksen työllisyystoimet sekä kasvua tukevat toimet, tärkeimpänä 4 prosentin tki-tavoitteen valmistelu, auttavat tämän tavoitteen saavuttamisessa.

Hallitus asetti kautensa aluksi tavoitteeksi, että Suomesta tulee hiilineutraali vuonna 2035 ja hiilinegatiivinen pian sen jälkeen. Hallitus pyrkii myös löytämään keinot siihen, että luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen voitaisiin pysäyttää. Hallitus valmisteli viime vuoden ajan tänä keväänä eduskuntaan annettuja ilmastolakia ja luonnonsuojelulakia, joilla pyritään pääsemään näihin tavoitteisiin. Keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelma sekä ilmasto- ja energiastrategia annetaan tänä vuonna eduskunnalle, ja ne osoittavat konkreettiset toimet päästövähennysten aikaansaamiseksi. Yhtenä konkreettisena toimena haluan mainita 15 miljoonan euron suuruisen avustuksen asuinkiinteistöjen sähköautojen latausinfraan, jolla viime vuoden aikana rakennettiin noin 20 000 latauspistettä tai latausvalmiutta sähköautoille. Tätä ja montaa muuta tukea hallitus on kasvattanut myös tänä vuonna nopeuttaakseen siirtymää pois fossiilisista polttoaineista.

Arvoisa puhemies! Vuonna 2020 alkanut koronapandemia varjosti myös vuotta 2021. Hallitus on pyrkinyt toimimaan niin, että pandemian vauriot jäisivät mahdollisimman vähäisiksi ja väliaikaisiksi. Vuonna 2020 ja myös vuonna 2021 hallitus päätti useista erilai-

Pöytäkirja PTK 69/2022 vp

sista toimista, joilla turvattiin työpaikkoja ja ihmisten toimeentuloa sekä helpotettiin yritysten taloustilannetta koronaviruksesta aiheutuissa vaikeuksissa. Suomi on selvinnyt toistaiseksi pandemiasta terveydellisesti ja taloudellisesti pienemmin vaurioin kuin monet muut maat. Oikea-aikainen ja riittävä tuki ihmisille ja yrityksille sekä elvytys ovat osaltaan pehmentäneet talouden kokemaa iskua ja nopeuttaneet siitä toipumista. Seuraavien vuosien yksi keskeisimmistä tehtävistämme on purkaa pandemian aikana syntynyttä hoiva-, hoito- ja oppimisvelkaa.

Arvoisa puhemies! Suomen keskeisin viitekehys on Euroopan unioni. Hallitus jatkoi vuonna 2021 aktiivista EU-politiikkaa, jonka perustana ovat yhteiset arvomme. Tavoitteena on taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestävä Euroopan unioni. On Suomen etu, että EU on vahva globaali toimija ja turvallisuusyhteisö. EU-politiikassa hallitus on jatkanut eduskunnan hyväksymien Suomen tavoitteiden läpiviemistä useissa lainsäädäntöhankkeissa. Keskeisimpänä vaikuttamisen kohteena on ollut niin sanottu 55-valmiuspaketti, Fit for 55, jolla pyritään löytämään keinot EU:n ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi. Monen yksityiskohdan osalta neuvottelut ovat edelleen kesken, mutta olemme saaneet näkemyksiämme esimerkiksi talvimerenkulun osalta onnistuneesti hyväksytyksi yhteisiin kompromisseihin.

Arvoisa puhemies! Loppuvuodesta 2021 Suomessa alettiin valmistautua uudenlaiseen tilanteeseen, kun Euroopan turvallisuustilanne kiristyi. Venäjä loi jännitteitä Ukrainan rajalla ja toimillaan kyseenalaisti koko Euroopan turvallisuusjärjestyksen perusteet. Venäjä asetti EU- ja Nato-maille ehtoja koskien maiden omia turvallisuusvalintoja, kuten oikeutta hakea Naton jäseneksi. Käytännössä Venäjän vaatimuksiin suostuminen olisi tarkoittanut eräänlaisen etupiiriin hyväksymistä Euroopassa. Euroopan turvallisuuden peruseräpäätösten mukaisesti jokaisella maalla on oikeus tehdä omat turvallisuusvalintansa.

Suomi toimi osana Euroopan unionia aktiivisesti jännitteiden purkamiseksi, mutta diplomatiasta ja vuoropuhelusta huolimatta Venäjä päätti helmikuussa 2022 käynnistää laajamittaisen hyökkäyssodan Ukrainassa. Näillä toimillaan Venäjä on osoittanut, ettei se kunnioita yhdessä sovittua Euroopan turvallisuusjärjestelmää, jonka varaan myös Suomen ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikka on rakentunut. Venäjällä on erityinen vastuu YK:n turvallisuusneuvoston pysyvänä jäsenenä puolustaa YK:n peruskirjaa ja kansainvälistä rauhaa ja turvallisuutta, mutta Venäjä rikkoo nyt räikeästi paitsi YK:n peruskirjaa myös laajasti kansainvälistä oikeutta. Venäjän politiikan arvostelijat on Venäjällä vaiennettu. EU:n ja kumppanimaiden vastaus Venäjän toimiin on ollut vahva ja yhtenäinen. Yhteinen tehtävämme on varmistaa, että Ukraina voittaa sodan.

Arvoisa puhemies! Suomi on johdonmukaisesti kehittänyt kykyä huolehtia Suomen ja suomalaisten turvallisuudesta. Vuonna 2021 Suomi tiivisti kahden- ja monenvälistä puolustusyhteistyötä erityisesti Ruotsin, Yhdysvaltojen, Norjan, Ranskan ja Ison-Britannian kanssa. Vuoden aikana valmistui puolustusselonteko, jonka toimeenpanolla pyritään turvaamaan Suomen puolustuskyky vaikeasti ennakoitavassa toimintaympäristössä. Suomi jatkoi strategisia hankkeita oman puolustuskykynsä vahvistamiseksi. Valtioneuvoston päätös uusien monitoimihävittäjien eli F-35-hävittäjäjärjestelmän hankinnasta oli puolustuskykymme kannalta erittäin merkittävä ratkaisu.

Arvoisa puhemies! Viimeiset vuodet ovat olleet monin tavoin poikkeuksellisia. Haluan kin omalta osaltani kiittää lämpimästi hallitusta, virkakuntaa ja koko eduskuntaa viime vuonna tehdystä työstä.

Pöytäkirja PTK 69/2022 vp

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Turtiainen. — Mikäli debatista on toiveita, niin edustaja Turtiaisen puheenvuoron jälkeen voidaan käydä debattia. [Ben Zyskowicz: Sen jälkeen on varmasti vastauspuheenvuoroille tarvetta!]

14.14 Ano Turtiainen vkk: Arvoisa puhemies ja hyvät kollegat! Olen saanut paljon ja monenlaista ja monentasoista kansalaispalautetta. Yhdessä palautteessa kysyttiin, olenko koskaan mihinkään tyytyväinen. Miksi näen kaikki hallituksen esitykset ja toimet negatiivisina? Pakko kysyä vastapalloon: mitä hyvää tässä salissa on tällä eduskuntakaudella saatu aikaiseksi? [Ben Zyskowicz: Aika paljon!] Siis mitä hyvää kansamme ja itsenäisyytemme eteen on täällä tehty?

Nyt puhutaan hallituksen vuosikertomuksesta, ja voin luvata, että ei mene tänäkään puheenvuoro kehumisen puolelle, sillä onhan tämä vuoden 2021 vuosikertomus kaiken kaikkiaan surullista luettavaa. Kertomuksen sijaan voisi puhua pesänselvityksestä.

Koronaa, eli useimmille tavallista flunssaa, käsitellään 12 sivun verran. Tästä kansainvälinen lääketeollisuus rahakkaine omistajineen on varmaan iloinen.

Kertomus unohtaa mainita, että vuonna 2021 hyväksyttiin suuri EU-huijauspaketti eli elvytyspaketti. Paketti on EU:n omien perussopimusten vastainen, ja sen hyödyt ovat Suomelle nolla. Pääsemme toki maksamaan Italian ja Kreikan sotkuja.

Eräs tuohtunut maanviljelijä kysyi tänään, tarvitaanko Suomessa lainkaan maataloutta. Viime aikojen uutisointia katsellessa otsikon kysymys on aiheellinen. Jossakin uutislähetyksessä valtiovarainministeri Saarikko on kuulemma luvannut maataloudelle keväällä 300 miljoonan euron hätäapupaketin, jolla varmistetaan kevätkylvöt. Rahat on kuulemma luvattu viljelijöiden tileille vielä ennen kevätkylvöjä. Uutisoinnin perusteella suuri yleisö eli kuluttajat ovat varmoja siitä, että maataloutta on tuettu 300 miljoonalla eurolla. Kuulemani mukaan kuitenkin tähän päivään mennessä yhdenkään viljelijän tilille ei ole tullut senttiäkään. [Anne Kalmarin välihuuto]

Hyvät Suomen kansalaiset, teitä ei olla koskaan aikaisemmin huijattu niin paljon kuin tällä hetkellä. Aiemmin Suomi eli metsistään, nyt Suomi elää velaksi. Suomi haaskaa rahaa kehitysapuun, kun omat tiemme ja ratamme rapistuvat. On mielenkiintoista nähdä, mihin tämä johtaa, kun olemme ulkopoliittisesti motissa ja velkaannumme korvia myöten hy-läten oman kansan.

Presidentti Niinistö on puhunut joskus tolkusta. Kun tähän kaikkeen kertomaani lisätään keskeneräinen ja nolo Nato-puliveivaus, niin kyllä tässä on tolkkua kaukana. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Vastauspuheenvuoro, edustaja Satonen.

14.18 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri mainitsi työllisyydestä, että työllisyys on noussut 70 000, ja on tietysti totta, että kun tässä korona-aikana on tehty valtava elvytys, niin se on edesauttanut työllisyyttä. Mutta Valtiontalouden tarkastusvirasto on myöskin tutkinut tätä asiaa, mikä tässä on ollut nimenomaan hallituksen toimien merkitys — hallitushan on itse päättänyt, että pitäisi saada aikaan 80 000 lisätyöllistä ja vahvistaa julkista taloutta 1—2 miljardilla eurolla — ja lainaan nyt suoraan VTV:n vanhemman ekonomistin Matthias Striflerin sanontaa tutkimukseen perustuen: ”Työllisiä on reilusti yli 30 000 eli alle puolet tavoitteesta ja fiskaalinen tavoite jää 30—500 miljoonaan euroon, kun tavoite oli 1—2 miljardia, eli tavoitteista ollaan kaukana.” Kysyn: onko hallitus tyytyväinen aikaansaannoksiinsa työllisyydestä?

Pöytäkirja PTK 69/2022 vp

Puhemies Matti Vanhanen: Vastauspuheenvuoro, edustaja Ranne.

14.19 Lulu Ranne ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämähän oli tietenkin tämmöinen kiitosvirsi hallitukselle. Nostan tästä esiin kaksi asiaa:

Julkinen talous. 11 miljardia on otettu velkaa ihan muuhun kuin välttämättömyyksiin. Me ymmärrämme, että nyt tässäkin... Koko ajan te olette ottaneet velkaa sellaiseen, mikä ei ole välttämätöntä. Julkinen talous oli ennen korona- ja ennen sotaa aivan yhtä huonossa jamassa kuin nyt. Eli ne julkisen talouden ongelmat ovat pysyneet, te ette ole tehneet niiden osalta yhtään mitään.

Työllisyysaste. Tehdyt työtunnit tai esimerkiksi taloudellinen huoltosuhde, ne eivät ole parantuneet. Te työllistätte edelleen pumppaamalla lisää rahaa julkiseen talouteen. Meillä on lähes 500 000 itse asiassa työvoiman ulkopuolella olevaa ihmistä. Ette te heitä työllistä. Tämä pohjoismainen uudistuskin, mikä teillä on tapahtumassa nyt tässä, suorastaan syöttää lisää töitä ja tehtäviä julkiselle sektorille. Tuhansia uusia virkamiehiä, lisää pyörittämistä, lisää turhautumista. Julkinen talous ei parannu teidän toimenpiteillänne. Voisitteko te nyt tehdä jotain toisin?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Viitanen.

14.20 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eivätköhän tässä tulokset puhu puolestaan. [Arto Satonen: Kyllä niin sanoi Valtion tarkastusvirastokin!] Euroopan maista Suomi selviytyy parhaimpien joukossa omassa taloushoidossaan ja niin myös pandemian kurissapitämisessä. Eli mielestäni hallitus on tehnyt hyvää, johdonmukaista politiikkaa, ja tässä kyllä tulokset puhuvat puolestaan, sen haluaisin tässä todeta.

Mielestäni on täysin oikein se, mitä pääministeri luetteli, että samaan aikaan kun olemme pystyneet torjumaan pandemian vaurioita tässä ja nyt, olemme tehneet myös uudistuksia. Oppivelvollisuuden pidennys, hoitohenkilöstömitoitus, kaikki nämä, ovat todella tärkeitä tulevaisuusasioita, ja samaan aikaan sitten neljä lisätalousarviota reagoivat ongelmiin tässä ja nyt, minkä vuoksi onnistuimme hyvin.

Puhemies! Kaiken kaikkiaan oli myös merkittävää, että emme lähteneet liian nopeasti sopeuttamaan leikkauspolitiikalla vaan nimenomaan ollaan haluttu investoida tulevaisuuteen, osaamiseen ja siihen, että rakennetaan tulevaisuutta kestäväällä pohjalla.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Lohi.

14.21 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun katsoo viime vuotta, niin voi todeta, että hallitus — tai voisi sanoa, että eduskunta, koko suomalainen demokraattinen päätöksentekokoneisto — sai kyllä aikaan sellaisia päätöksiä, jotka jäävät historiaan ja joita tullaan vielä kymmenienkin vuosien päästä minusta aika myönteisesti varmasti arvioimaan. Näitä voi luetella, on vaikka sosiaali- ja terveysturvan uudistus, perhevapauudistus, ja näihin luen myös HX-hankkeen eli sen, että me Puolustusvoimien Hornet-kaluston pystyimme korvaamaan. Prosessi oli erinomainen, hienosti hoidettu. Ja vaikka koronapandemian hoidossa yksityiskohdissa varmasti jälkikäteen arvioituna olisi paljonkin korjattavaa tai olisi voitu tehdä toisin, niin pitää aina muistaa se iso kuva. Se hoidettiin Suomessa erinomaisen hyvin, siitäkin minusta voi antaa kiitoksen. Aivan liian paljon me toki ollaan velkaannuttu, mutta kun katsotaan vaihtoehtobudjetteja, niin ei niissä suuruu-

Pöytäkirja PTK 69/2022 vp

seroa ole oppositio- ja hallituspuolueitten välillä juurikaan. Mittaluokat ovat samoja, ja tämä haaste on meille yhteinen. Minusta viime vuodesta kuuluu hallitukselle [Puhemies koputtaa] kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Essayah.

14.23 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun kuuntelin tuota pääministerin listaa menneestä vuodesta, niin ajattelin, että siellä on paljon sellaisia palvelulupauksia, jotka ovat sinällensä kannatettavia, mutta hallituksen työskentelyssä ongelma on ollut se, että ei ole ensin etsitty niitä resursseja, joilla voidaan toteuttaa nämä palvelulupaukset, ja niinpä tuntuu, että hallitus koko ajan lupaa enemmän kuin mitä se voi sitten loppujen lopuksi pitää.

Jos ajatellaan vaikkapa sote-uudistusta, miten keskeneräisenä se tällä hetkellä tuolla alueilla on — palkkaharmonisaatio, kasvava hoitovelka, tähän päälle hoitotakuu, sitten oppivelvollisuusiän nostaminen — nämä kustannukset ovat kaatumassa sinne kunnille. Kunnissa ollaan ihmeissään, kun eivät rahat riittäneetkään niin kuin oli luvattu. Eli tuntuu, että realismilla näissä hallituksen lupauksissa ei ole juurikaan tekemistä, vaan ne monet lupaukset sitovat ennen kaikkea tulevaa hallitusta. Siellä on paljon sellaista säädöstä, mikä on tulevalle hallitukselle, ja olisinkin pääministeriltä halunnut kysyä sitä, miten tämä epäsuhta tulee vaikuttamaan kansalaisten luottamukseen julkiseen sektoriin ja ylipäänsä yhteiskuntaan — luvataan yhtä, mutta sitä ei todellisuudessa voida pitää.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Zyskowicz.

14.24 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edellä edustaja Lohi kiitti hallitusta muun muassa koronan hoitamisesta ja edustaja Essayah moitti hallitusta muun muassa siitä, että lakiin ollaan kirjoitettu erilaisia sitoumuksia, joiden lunastaminen käytännössä jää seuraavan hallituksen murheeksi. Minä olen molempien puhujien kanssa samaa mieltä. Hallitusta voi kiittää muun muassa koronan hoitamisesta, mutta myös nämä moitteet muun muassa soteen liittyen, mitä edustaja Essayah toi esiin, ovat perusteltuja.

Itse kiinnitän huomiota siihen, että pääministeri sanoi suunnilleen sanatarkasti näin: ”Meidän tehtävänä on varmistaa, että Ukraina voittaa sodan.” Mielestäni tämä on erittäin tärkeä ja hyvä kannanotto. Meidän pitää käyttää hyviä suhteitamme Saksaan, Ranskaan ja muualle hyväksemme, jotta noissa maissa, niiden johdossa ajateltaisiin aivan samalla tavalla.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Guzenina.

14.25 **Maria Guzenina sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Poliitikassa niin kuin elämässäkin voi tapahtua äkkinäisiä käänteitä, ja silloin pitää pystyä elämään ajassa. Nyt kun katsoo taaksepäin tätä hallitustaivalta, niin hallitus on toden totta elänyt ajassa, kyennyt tekemään hyvin vaikeita päätöksiä, pitämään kuitenkin taloutta tasapainossa ja turvaamaan ihmisten hyvinvointia. Tämä on aivan poikkeuksellista, ja siitä haluan antaa kiitoksen myöskin viime vuoden puolelta.

Pöytäkirja PTK 69/2022 vp

Arvoisa puhemies! Toki opposition kuuluu aina kritisoida, kun se on tapa ikään kuin kiittää hallitusta, mutta kyllä se niinkin on, että oppositiosta on helppo puhua, kun ei itse tarvitse tehdä mitään. Mutta sitten, kun kukin vuorollaan on siellä hallitusvastuussa, se taakka alkaa vain painaa siellä olkapäillä ja joutuu tekemään myöskin sellaisia vaikeita päätöksiä.

Sitä en, puhemies, kuitenkaan hyväksy, että täällä edustaja Essayah kritisoi sitä, että hallitus rakentaa tulevaisuutta — näinhän Suomea pitää johtaa, katsoa pidemmälle kuin yhden vaalikauden, tehdä sellaisia uudistuksia, jotka kantavat pitkälle tulevaisuuteen myöskin meidän jälkipolvien hyväksi. Kiitos hallitukselle. [Ben Zyskowicz: Luulen, että ymmärsitte hänet väärin!]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Niemi.

14.26 **Veijo Niemi ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kertomuksen sivulla 50 on osio Puolustusvoimista. Hallitukselle siitä kiitos, että sinne on osoitettu muun muassa tämä 600 miljoonaa lisärahaa. HX-hanke ymmärtääkseni toteutuu, mutta, arvoisa pääministeri, kun sieltä avaa Laivue-hankeosion, sopimus on tehty 2015, rakentamisen piti alkaa näille neljälle korvetille Raumalla 2019, ja kun selaa eteenpäin sitä kertomusta, niin seuraava maininta on vuonna 21, seuraava maininta 22. Onko teillä, arvoisa pääministeri, tietoa siitä, pystytäänkö tämä korvettien rakentaminen toteuttamaan siellä Raumalla, koska valmistuminen on nyt siirtynyt viimeisen merkinnän mukaan jo vuoteen 28? — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kalmari.

14.27 **Anne Kalmari kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täällä on kiinnitetty huomiota sekä työllisyyteen että velkaantumiseen — todella tärkeitä aiheita — mutta kun seurataan Suomen selviytymistä, kannattaa aina kääntää katseet verrokkimaihin: pandemia-ajan velkaantuminen oli kuitenkin euroalueen kolmanneksi pienin. [Arto Satonen: Ja työllisyysaste on Pohjoismaiden pienin!] Kannattaa esimerkiksi työllisyysasteesta miettiä sitä, että työllisyysasteen ero Suomen ja Ruotsin välillä on 2000-luvun pienin, eli olemme kirittäneet oikein hyvin. Työllisten määrä on historian ennätystasolla. Velkasuhde oli mukavasti laskussa ennen turvallisuushankintoja, [Timo Heinosen välihuuto] mutta niistä olemme varmasti yksimielisiä tässä salissa, että mitään muuta vaihtoehtoa kuin turvata Suomen puolustus ei meillä ollut.

Eli kokonaisuutena olemme selviytyneet oikein hyvin. Toki nämä ovat asioita, joihin jatkossa tulee kiinnittää huomiota edelleenkin: työllisyys ja talous.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Heinonen.

14.29 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hyvä pääministeri! Haluan antaa pääministeri Marinille kiitosta ensin koronan hoidosta. Niin kuin täällä on todettu, isossa kuvassa taudin näkökulmasta korona hoidettiin Suomessa erinomaisella tavalla ja muutenkin siitä selvittiin varsin hyvin.

Haluan myös antaa teille, pääministeri, kiitosta turvallisuuskokonaisuuden hoitamisesta hallituksenne kanssa. Sitä on hoidettu Suomessa hyvin, tällä kaudella vielä erityisen hyvin. Toki ulkoiset vaikutteet ovat olleet siihen merkittäviä, mutta olemme auttaneet Ukrai-

Pöytäkirja PTK 69/2022 vp

naa, olemme vahvistaneet omaa puolustustamme, olemme tehneet teidän johdollanne Nato-päätöksen — nämä ovat historiallisia. [Kimmo Kiljusen välihuuto]

Kysyisin teiltä, pääministeri Marin: Ruotsi teki päätöksen uudesta poikkeuksellisen massiivisesta tukipaketista Ukrainalle. Onko teillä valmistelussa hallituksen kanssa kokonaisuus, joka sisältäisi aseapua? Tällä hetkellä yhä enemmän tulee viestiä, että myös humanitääristä apua Ukrainassa tarvitaan. On teidän puheenvuoroistanne näkynyt, että tämä on teille sydämenasia, ja toivottavasti tässä toimitaan jatkossakin määrätietoisesti. [Maria Guzenina: Meillä on hyvä pääministeri!]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kiljunen, Kimmo.

14.30 **Kimmo Kiljunen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä edustaja Ranne käytti puheenvuoron vähän sarkastisesti, että tämä hallituksen kertomus vaikuttaa kiitosvirreltä hallitukselle, mutta minä en käyttäisi sitä sarkasmia ollenkaan, ja kuunnellesani edustaja Zyskowiczin ja edustaja Heinosen puheenvuoroja ne olivat oppositiosta aidoisti poikkeuksellisen vahvoja kiitoksia hallitukselle. Tässä salissa varmasti, kun on käsitelty hallitusten vuosikertomuksia, tämä on historiallinen hetki. Näin hienolla tavalla oppositio tukee hallitusta, ja isot haasteet ovat olleet edessä. Meillä on ollut koronapandemia päällä, meillä on ilmastonmuutokseen tehty erittäin voimakkaita investointeja, ja ennen kaikkea turvallisuusympäristömme on rajusti muuttunut. Hienolla tavalla hallitus on tässä tilanteessa kyennyt hoitamaan myöskin uudistuspolitiikkaa, mikä hallitusohjelmassa ollaan määritellyt. Työllisyysaste on ennätyksellinen Suomessa, 73 prosenttia, eli ymmärrän hyvin, että oppositio kiittää hallitusta. [Arto Satonen: Voi hyvänen aika!] Hoivatakuu on tullut voimaan, siellä on vanhusasiavaltuutettu, mihin pääministeri muun muassa viittasi, nämä kaikki tukevat ikäihmisiä, oppivelvollisuusikää on nostettu. Aivan poikkeuksellisen upea hallitusohjelma, ja kiitokset oppositiolle kiitoksista hallitukselle. [Ben Zyskowicz: Kiitos, mikään muu hallitus ei olisikaan saanut Kiljusta Naton kannalle!]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Ranne.

14.31 **Lulu Ranne ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Uudistusten pitäisi kohentaa kansantaloutta ja kansanterveyttä — nyt te olette toteuttamassa ja toteuttaneet uudistuksia, jotka päinvastoin heikentävät näitä. Ne heikentävät meidän kykyämme huolehtia ydintehtävästämme eli suomalaisista ja Suomesta. Me ymmärrämme ja tuemme tietenkin sitä, että te olette satsanneet turvallisuuteen ja korona on hoidettu kohtuullisen hyvin. Me kiitämme teitä niistä, me kiitämme siitä, että Nato-päätös saatiin eteenpäin täällä salissa, mutta teidän julkisen talouden huolehtimisenne on kyllä aika luokatonta. Teillä ei ole laisinkaan uskottavaa julkisen talouden tasapainottamisohjelmaa, ja te haalitte Suomelle lisää sellaisia tehtäviä, joista huolehtiminen ei ole välttämätöntä suomalaisten kannalta.

Vaihtoehtobudjetista sen verran, että yhden vuoden vaihtoehtobudjetilla tai siinä esitetyillä toimenpiteillä ei korjata julkista taloutta, mutta esimerkiksi perussuomalaisten vaihtoehtobudjetissa oli myöskin kappale, jossa kerrotaan nimenomaan se asia, että yhden kauden aikana tai sovitusti useamman vuoden aikana se on täysin mahdollista, ja myöskin ne toimenpiteet. Meillä on siinä pitkä lista toimenpiteitä.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Pirttilahti.

Pöytäkirja PTK 69/2022 vp

14.32 Arto Pirttilahti kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Helppo yhtyä näihin kiitoksiin hallitukselle. Todellakin tuo koronan hoito: kun mietitään sitä, niin me pysyimme estämään konkurssiaallon yrityskentässä, näistä useista yritystuista teimme päätöksiä tässäkin salissa ja saimme sitten osaltaan pidettyä niin sanotusti työvoiman myös töissä.

Mutta kuitenkin tässä tämä työvoimapula on toinen puoli hyvää työllisyysastetta, ja se on estänyt kanssa meidän kasvun toimenpiteitä. Oikeastaan pääministeriltä kysynkin: mitkä ovat toimenpiteet, niin että me saisimme lisää työvoimaa Suomeen? Se on ihan selvä kasvun este meille.

Toinen kiitoksen sarka on tähän, että olemme sijoittaneet hallituksena myös tulevaisuuteen. Tki-työryhmä teki hyvää työtä, ja sitä myöten rahoitus on tehty tänä vuonna. Katsotaan eteenpäin: tulevaan, uusiin työpaikkoihin ja uuteen vientiin.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Östman ja hänen jälkeensä pääministeri.

14.33 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Hallitus on pääosin toiminut hyvin monista haasteista riippumatta. Tässä on nostettu esimerkiksi koronapandemian hoito ja myöskin Nato-prosessi ja sitten vielä tämä Ukrainan kriisin hoito — hallitukselle kiitos siitä, miten te olette nämä hoitaneet.

Sitten asiaan, josta me kristillisdemokraatit olemme erittäin huolestuneita monen muun kanssa: Päivittäin kahdesta kolmeen maatalaan laittaa ovet säppiin, ja elintarvikkeiden huoltovarmuus on kriisissä. Tämä kriisi ei ole uusi, vaan se on jatkunut vuosikaudet. Viime vuosina olemme usein nähneet ja kuulleet uutisista, kuinka suuret päivittäistavaraketjut ovat taas halpuuttaneet ruuan kuluttajahinnan. Tällainen hintojen polkeminen ei olisi mahdollista millään muulla markkinalla.

Entinen maatalousministeri Leppä oli monta kertaa äänessä tästä asiasta ja lupasi puuttua asiaan lainsäädännön kautta, ja nyt uusi ministeri Kurvinenkin on tehnyt tällaisia lupauksia, että on ainakin luvannut katsoa. Kysyn nyt pääministeriltä: tuleeko tällä kaudella lakiesitystä, joka pystyisi kontrolloimaan markkinoita paremmin kuin tällä hetkellä?

Puhemies Matti Vanhanen: Pääministeri, kolme minuuttia, ja hänen jälkeensä puhujalistan.

14.35 Pääministeri Sanna Marin: Arvoisa puhemies! Ensimmäisenä tähän Östmanin kysymykseen. En osaa tähän kysymykseen nyt vastata, minun pitää keskustella tästä ministeri Kurvisen kanssa. Hän varmasti tietää tuon ajantasaisen tilanteen ja sen, millä tavalla ministeriö tätä mahdollisesti valmistelee. Mutta voimme palata tähän asiaan.

Yhtä lailla edustaja Niemi kysyi tästä Laivue-hankkeesta. Tästäkään minulla ei ole tarkempaa tietoa. Pyysin siitä lisätietoa juuri, mutta voin todeta vain sen, että hallitus tekee parhaansa, jotta tämä kokonaisuus etenisi. Ja varmasti puolustusministeri Kaikkonen pystyy sitten avaamaan paremmin tuon kyseisen hankinnan aikataulua. Hanke itsessään on erittäin tärkeä. Meidän kaikkien intressissä on, että se toteutuu mahdollisimman ripeästi.

Sitten näihin muihin kysymyksiin.

Edustaja Satonen kysyi työllisyydestä, olemmeko tyytyväisiä näihin toimiin, joita on tehty. Kyllä olen tyytyväinen niihin toimiin, mitä on tehty, mutta en ole suinkaan tyytyväinen työllisyysasteeseen. [Arto Satonen: No niin, hyvä, hyvä!] Mielestäni meidän pitää ta-

Pöytäkirja PTK 69/2022 vp

voitella paljon korkeampaa työllisyysastetta. On erinomaista, että tällä hallituskaudella tuo pitkään tavoiteltu 75 prosenttia voi toteutua, mutta meidän pitää tavoitella, totta kai, vielä paljon korkeampaa työllisyysastetta, 80:tä prosenttia, koska me näemme, että väestö ikään-tyy, palvelutarpeet kasvavat. Me tarvitsemme aivan jokaisen suomalaisen työmarkkinoille mukaan, ja tämän pitää olla meidän yhteinen tehtävämme. Uskon, että tästä voimme olla samaa mieltä.

Edustaja Essayah kysyi palvelulupauksesta ja sitten resursseista, joita näihin on osoitet-tu. Me olemme osoittaneet näille jo tehdyille päätöksille resurssit ja rahoituksen, mutta tun-nistan kyllä, että tässä on vielä työtä tehtävänä, ja tietenkin iso osa työstä tehdään monissa hankkeissa kunnissa. Kunnat ovat saaneet kohtuullisesti resursseja, erityisesti pandemian aikana, ja monet kunnat ovatkin tehneet hyviä tuloksia niin 2022 kuin 2021, mutta tunnis-tamme tietenkin ne haasteet, joita tulevaisuudessa on. Niin tämän hallituksen kuin tulevien hallitusten yhdessä pitää varmistaa, että nämä tehdyt merkittävät tulevaisuusudistukset, jotka mielestäni ovat tärkeitä ja tarpeellisia, myös toimeenpannaan kunnolla, ja tässä tarvi-taan kuntakentän ja valtion yhteistyötä. Tästä olen aivan samaa mieltä.

Sitten edustaja Zyskowicz viittasi tähän Ukrainan tilanteeseen ja erityisesti näiden mo-nien muiden maiden suhtautumiseen sodan jatkuessa. Kyllä, tästäkin olen samaa mieltä. Meidän pitää aktiivisesti vaikuttaa sen eteen, että itse annamme apua Ukrainalle, aseellista apua, humanitääristä apua, rahallista apua, ja kun toimeenpanemme yhdessä näitä sankti-oita, niin meidän pitää vaikuttaa myös siihen, että kaikki maat pysyvät tässä joukossa mu-kana. Jo nyt me näemme, että eri maissa on noussut enemmän ja enemmän äänenpainoja tästä taloudellisesta tilanteesta, energiahinnoista, inflaatiosta, kaikesta siitä, mikä kosket-taa kansalaisia esimerkiksi EU-maissa. Ja me emme saa unohtaa — me emme missään ni-messä saa unohtaa — Ukrainan tilannetta. Siellä kuolee ihmisiä joka päivä, ja meidän pitää varmistaa se, että apu ei lopu, he saavat tukea, aseellista ja muuta tukea, niin pitkään kuin tarvitsevat. Tietenkin myös kriisin, sodan, jälkeen meidän pitää varmistaa, että jälleenra-kennus toteutuu, ja tässä meidän pitää katsoa myös Venäjän vastuuta tästä rahoituksesta: meidän pitää varmistaa, että Venäjä maksaa oman osansa Ukrainan jälleenrakennuksesta.

Sitten vielä ihan viimeisenä tähän Heinosen kysymykseen avusta, mitä olemme anta-neet ja mitä me tulemme antamaan. Kyllä, me olemme varautuneet tukemaan Ukrainaa täs-tä eteenkinpäin niin aseellisen avun muodossa kuin muun avun muodossa. Eli näitä pää-töksiä tehdään ja sitten niistä tiedotetaan sen jälkeen, kun päätökset on tehty. Erityisesti tämä puolustusmateriaaliapu on sellaista, että siitä ei etukäteen voida kertoa, mutta jälki-käteen sitten kyllä kerromme, kun päätöksiä tehdään. Rahallista apua olemme ohjanneet mittavasti, ja tätäkin tullaan vielä myöhemminkin tarvitsemaan.

Puhemies Matti Vanhanen: Puhujalistaan. — Edustaja Mattila.

14.39 Hanna-Leena Mattila kesk: Arvoisa herra puhemies! Kiitos pääministerille kerto-muksen esittelystä. Keskityn tässä puheenvuorossani terveydenhuollon palveluihin ja ikäihmisten hoivaan.

Noin vuosi sitten vastuuvaliokuntani sosiaali- ja terveysvaliokunta sai valmiiksi histo-riallisen sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen. Se oli iso ponnistus, jota oli työstetty useamman hallituksen aikana, mutta nyt se saatiin vihdoinkin valmiiksi. Kuluneen kevään aikana uudet aluevaltuustot ovat sitten järjestäytyneet, palvelustrategiat on vahvistettu mo-

Pöytäkirja PTK 69/2022 vp

nilla alueilla ja sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja sovitetaan kunnista ja kuntayhtymistä hyvinvointialueille.

Pääministeri Marinin hallitus on ottanut sydämenasiaksi edistää kansalaisten mielenterveyttä. Sille on huutava tarve, jota eivät suinkaan ole vähentäneet koronavuosien hallitsemat poikkeusolot ja nyt viimeisimpänä Venäjän hyökkäys Ukrainaan. Mielenterveyttä koskevaan hoitovajeeseen on hallitus päättänyt vastata kansallisella mielenterveysstrategialla ja itsemurhien ehkäisyohjelmalla vuosille 2020—2030. Siinä linjataan mielenterveyspalvelujen ja laajemmin mielenterveyttä edistävän ja mielenterveyden häiriöitä ehkäisevän työn kehittymisen painopisteet.

Mielenterveysstrategian toimeenpano on kirjattu hallitusohjelmaan ja sille on kohdennettu rahoitusta vuosille 20—22 yhteensä 60 miljoonaa euroa. Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskusohjelmassa parannetaan vuosina 20—22 kaikkien alueiden hankkeissa psykososiaalisten menetelmien saatavuutta perusterveydenhuollossa ja opiskeluhoitoloissa.

Mielestäni eräs kunnianhimoisimmista sosiaali- ja terveyspolitiikan kysymyksistä tämän hallituskauden aikana on laki hoitotakuusta, jonka eduskunta sai hiljattain käsiteltäväkseen. Sen mukaan terveydenhuollon ammattilaisen vastaanotolle pitää päästä hoidon tarpeen arvion jälkeen seitsemän vuorokauden kuluessa kiireettömissä tapauksissa, ja se koskisi yhtä lailla fyysisiä kuin psyykkisiä terveyspulmia. Kunnianhimoiseksi lakiesityksen tekee se, että se edellyttää lisää sote-henkilöstöä, eikä nykyistenkään palvelujen toteuttamiseen tahdo löytyä tarpeeksi hoitajia, lääkäreitä ja muita ammattilaisia. Siksi onkin viisasta, että laki astuisi voimaan porrastetusti, jotta työvoimapula pysyy paremmin hallinnassa. Minusta on myös tärkeää, että mielenterveys- ja päihdepalvelut kuuluvat samantarvoisesti hoitotakuun piiriin.

Vaikka hallitus ei suoranaisesti olekaan työmarkkinaneuvottelujen osapuoli, täytyy meidän poliittisten päättäjien tehdä osaltamme kaikkemme, jotta sote-kentälle saataisiin palautettua työrauha ja kiinnostus tähän valtavan arvokkaaseen työhön. On kovin surullista, jos monet hyvät tämän hallituksen tekemät sote-lait jäävät torsoksi ja ovat vaikeita toteuttaa riittämättömän henkilöstötilanteen vuoksi.

Tämänkaltaisen tilanne vallitsee esimerkiksi vanhuspalvelulain ensimmäisen vaiheen sisältämässä hoitajamitoituksessa ympärivuorokautiseen laitoshoidon. Mitoituksella pyrittiin estämään hoitokodeissa ilmenneitä vakavia laiminlyöntejä juuri riittävän henkilöstömäärän suhteen. Mitoituksen säätämällä pyrittiin turvaamaan henkilöstön jaksaminen ja alalla pysyminen, kun työ ei kuormita alimiehitettyjä yksiköitä. On totta, että mitoitus on vasta jalkautumassa täyteen mittaansa, mutta toistaiseksi se ei ole onnistunut patoamaan alalta pois lähteviä hoitajia. Näyttää siltä, että on löydettävä muita keinoja.

Arvoisa puhemies! Nyt valiokunnan käsittelyssä on vanhuspalveluiden uudistuksen toinen vaihe, jossa tavoitteena on erityisesti kotiin annettavien palvelujen laadun ja saatavuuden parantaminen sekä iäkkäiden henkilöiden asumisen monimuotoisuuden kehittäminen. Vanhuspalveluita, kotihoitoa ja omaishoitoa kehitetään osana laajempia maakunnallisia tulevaisuuden sote-keskushankkeita. Sen lisäksi esimerkiksi kotona asumista ja kotihoitoa tukevan teknologian kehittämiseen myönnetään erillisiä valtion avustuksia.

Lakipaketin eräänä osana on laki vanhusten toimintakyvyn edistämisestä. Esitimme hiljattain kollegojen Rehn-Kiven ja Kauman kanssa lakialoitteen, jonka mukaan seniorineuvoloista tulisi tehdä lakisääteistä, kansallista toimintaa aloittavilla hyvinvointialueilla. [Kimmo Kiljunen: Hyvä idea!] Toivomme, että seniorineuvolatoiminta, jota on Raahen seutukunnassa tehty kohta 20 vuoden ajan, vakiinnuttaa paikkansa myös muilla hyvinvoin-

Pöytäkirja PTK 69/2022 vp

tialueilla. Kun ikääntyvien määrä kasvaa Suomessa, on tarpeen miettiä keinoja, joilla edistämme heille laatuvuosia itsenäiseen elämään ja samalla vähennämme julkisen sektorin hoitokuluja. Esimerkiksi kakkostyyppin diabeteksen torjumisesta on selkeää näyttöä, että työtä kannattaa laajentaa valtakunnalliseksi instituutioksi lastenneuvolatoiminnan tapaan.

Arvoisa puhemies! Pääministeri Marinin hallitus on tehnyt hyvää sosiaali- ja terveystaloutta. Uudistukset ovat olleet hyviä, ja niillä on pyritty parantamaan kansalaisten terveyttä ja oikeuksia laadukkaisiin palveluihin tasapuolisesti. Hyvien uudistusten kompastuskiveksi ei saa muodostua sote-henkilöstön riittämättömyys, vaan hallituksen on ponnistettava kaikkensa sote-henkilöstötilanteen helpottamiseksi niiltä osin kuin se vain työmarkkinapolitiikkaan puuttumatta on mahdollista.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kiviranta.

14.44 **Esko Kiviranta kesk:** Arvoisa puhemies! Koronapandemia hallitsi otsikoita vuonna 2021. Pandemia vaikutti tietysti varsin vahvasti hallituksen työskentelyyn. Hallitus onnistui vaativassa tehtävässään hyvin tasapainoillessaan vaikeiden valintojen välillä: yhtäältä oli tärkeää estää viruksen leviäminen mahdollisimman hyvin ja toisaalta rajoittaa yhteiskunnan taloudellisia ja muita toimintoja mahdollisimman vähän ongelmien minimoimiseksi. Viime vuonna myös koronarokotukset tulivat saataville, ja niiden jakelussa onnistuttiin hyvin.

Arvoisa puhemies! Maailmantalous toipui vuonna 2021 eritahtisesti. Tämä johti tarjonnan häiriöihin. Finanssi- ja rahapoliittinen elvytys vahvisti samanaikaisesti kysynnän voimakasta palautumista. Suomen talous toipui koronakriisistä nopeasti. Osaltaan kehitykseen Suomessa vaikutti se, että kriisin aikana kotitalouksien tulot pysyivät suurelta osin ennallaan sosiaaliturvan automaattisen nousun ja hallituksen päättämien suorien tukitoimien ansiosta.

Vuonna 2021 työvoima kasvoi mutta avoimien työpaikkojen määrä kasvoi vielä nopeammin. Avoimien työpaikkojen luku voi toki olla jonkin verran liioiteltu mahdollisen kaksinkertaisen laskennan vuoksi, kun samoista työmahdollisuuksista ilmoitellaan useilla eri alueilla. Talouden noususuhdannetta vaatimattomampi työllisyyden kasvu vahvistaa kuitenkin ongelmat työmarkkinoiden kohtaannossa. Talous toimi vuonna 2021 keskimäärin täyskapasiteettinsa alapuolella.

Arvoisa puhemies! Hallitus teki lukuisia talouskasvua, työllisyyttä ja yrittäjyyttä edistäviä toimia vuonna 2021. Toki olosuhteiden pakosta valtio otti paljon lisää velkaa, mutta niin olisi jokainen muukin hallituskokoonpano joutunut pandemian olosuhteissa ottamaan.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Viitanen.

14.46 **Pia Viitanen sd:** Arvoisa puhemies! On tärkeää, että kykenemme hoitamaan tätä yhtälöä vastuullisesti, niin että samaan aikaan, toden totta, pystymme pitämään taloutta hallinnassa ja hillitsemään kuitenkin sitä velan ylitsepursumista. Kuten todettu, me olemme Suomessa tässä vaikeista olosuhteista huolimatta selvinneet hyvin.

Nythän meillä on se aika, että talouden velka ei ole ainoa, mikä meillä on — meillä on hyvinvointivelka. Siksi on tärkeää, että pystymme nyt tulevaisuutta rakentaessamme kiinnittämään huomiota siihen, että voimme paikata koronan jättämiä jälkiä eri väestöryhmiin.

Pöytäkirja PTK 69/2022 vp

Hyvinvointivelan hoitamiseen kuuluu mielestäni ehdottomasti myös eriarvoisuuden torjunta, se, että kaikilla on edellytykset hyvään elämään, ja siihen nähden eräs tällainen asiakokonaisuus, minkä viime vuoden lopulla eduskunta sai käsittelyyn, oli nimenomaisesti asuntopolitiikka. Hyvin harvoin puhumme siitä ehkä sillä painavuudella, mitä se ansaitsisi, nimittäin kyllä kun minä katson tämän päivän haasteita — oli se sitten turvallinen asuinympäristö, kaikki tämä — niin kyllähän asuntopolitiikalla voimme tehdä paljon. Jo viime kauden lopulla tarkastusvaliokunta teki mietinnön, jossa edellytettiin tällaista pitkäjänteisempää asuntopolitiikkaa, niin että sitä voitaisiin tehdä kahdeksanvuotisella ohjelmalla, ja sen me saimme tänne eduskuntaan, ja se on parhaillaan käsittelyssä.

Siihen nähden haluan nostaa tässä myös yhden kysymyksen, joka mielestäni on hyvin tärkeä ja johon hallitus on reagoinut muun muassa tässä asuntopoliittisessa ohjelmassa, ja se myös edellyttää jatkotoimia: se on se, että on tehtävä myös pitkäjänteistä työtä lähiöiden asuinalueiden kehittämiseksi. Se ei ole pelkkää asuntopolitiikkaa, se on sosiaalipolitiikkaa, työllisyyspolitiikkaa, koulutuspolitiikkaa, ympäristöpolitiikkaa — kaikkea tätä — jotta asuinalueet olisivat viihtyisiä ja turvallisia, ja siksi haluan sen tässä yhteydessä nostaa, koska myös hallituksen vuosikertomus kertoo tästä asiasta. Mielestäni on hyvin tärkeää, että sitä hyvinvointivelkaa torjumme myös niin, että jokaisella lapsella siellä jokaisella asuinalueella on hyvä, tuttu, turvallinen koulu ja että siellä sitten ihmisillä palvelut pelaaavat ja että voidaan saada niitä palveluja myös sieltä läheltä ja omalta alueelta.

Mielestäni tämä on tärkeä kokonaisuus. Tämä on tässä myös hallituksen vuosikertomukseen nähden hyvä pistää merkille, sillä nyt olemme saaneet tämän eduskunnan yksimielisesti edellyttämän pitkäjänteisen asunto-ohjelman tänne käsittelyyn.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Autto.

14.50 Heikki Autto kok: Arvoisa herra puhemies! Tämä aika, jota nyt elämme, tulee varmasti jäämään historian lehdille aikana, jota leimasi Suomen ja suomalaisten pitäminen turvassa, ja tässä mielessä on ollut todella hienoa saada itsekin kansanedustajana kokea sitä laajaa yksituumaisuutta, laajaa parlamentaarista, voisi kuvata, melkein yksimielisyyttä, niistä toimista, jotka ovat olleet välttämättömiä, jotta suomalaisten ja Suomen turvallisuus voidaan eri vaikeuksien kohdatessa taata. Tässä mielessä tietysti viime vuoden ehkäpä kaikkein suurin päätös, jo ikään kuin ennakoiden tänä vuonna kärjistynyttä tilannetta, oli tietysti tämä HX-hanke ja siinä päätyminen varmasti maailman suorituskykyisimpään puolustushävittäjään, ilmaherruushävittäjään, jolla pystymme takaamaan sen, että jatkossa osana Natoa pystymme oman tonttimme, koko Pohjolan ja osaltamme sitten Euroopan vakauden turvaamaan ja takaamaan sen, että oma alueemme säilyy sodalta turvassa.

Arvoisa puhemies! Tämä sota, jonka olemme tänä vuonna kohdanneet, haastaa tietysti suomalaisten turvallisuuden monellakin tapaa. Toki tässä on edellä tuotu monia hyviäkin asioita, joita hallitus on viime vuoden aikana edistänyt, ja niistä kuuluu tietysti hallitusta kiittää, mutta kyllä edelleen — ja tämä täytyy todeta, että varmasti kaikki aiemmatkin hallitukset ovat osaltaan vähän syyllisiä siinä, missä nykyinenkin — Suomi elää investointilamaa. Ei voida samana päivänäkään puhua siitä, kuinka vaikka Norja vaurastuu tällä hetkellä, kuinka Ruotsi vaurastuu tällä hetkellä, ja nähdä, kuinka heikosti Suomeen tällä hetkellä investoidaan. Ja tässä mielessä, kun ne aivan samat kestävän kasvun edellytykset olisivat varmasti Suomessa kuin ovat vaikkapa Pohjois-Ruotsissakin, toivoisin todella, että eduskunta nyt kirittää maamme hallitusta siinä, että kun jatkossa EU-komission puheen-

Pöytäkirja PTK 69/2022 vp

johtaja viittaa, että missä sellaista toivottua kestävän kehityksen mukaista teollista investointitoimintaa tapahtuu, niin hän ei ainoastaan viittaisi Pohjois-Ruotsiin, vaan tulevaisuudessa myös Pohjois-Suomi ja tietysti koko Suomi olisivat niitä ihailun kohteita.

Arvoisa puhemies! Tähän varmasti erittäin suuren tilauksen tuo myöskin Euroopan tavoite muuttua entistä strategisesti autonomisemmaksi alueeksi, ettemme ole jatkossa niin riippuvaisia ennen kaikkea Venäjästä tietenkään, mutta myöskään esimerkiksi Kiinasta, mitä tulee välttämättömiin teollisuuden arvoketjuihin ja esimerkiksi metalleihin, joita välttämättä tarvitsemme, jotta voimme toteuttaa tätä vihreää siirtymää, johon koko maanosamme on sitoutunut.

Tässä mielessä, arvoisa puhemies, se, mitä hallituksen toimintakertomuksessa vuodelta 2021 jonkin verran sivutaan mutta mihin ehdottomasti eduskunnan pitää mielestäni tässä käsittelyssä huomiota kiinnittää, on tämä EU-ennakkovaikuttaminen. Suomen täytyy pysyä entistä vahvemmin kertomaan eurooppalaisille kumppaneilleen, että meillä on todellista osaamista siitä, millä tavoin kestävän kehityksen mukaisesti pystymme investointeja maahamme tekemään, millä tavoin esimerkiksi energiantuotannon osalta pystymme puhdasta teknologiaa hyödyntäen päästöttömästi toimimaan ja millä tavoin toisaalta monet esimerkiksi komission suunnittelemat esitykset etäännyttäisivät ei vain Suomea vaan koko Eurooppaa puolestaan näitten EU:n strategisen autonomian tavoitteiden saavuttamisesta. Eli tässä mielessä tämä EU-ennakkovaikuttaminen tulee mielestäni ottaa tämän nyt käytävän keskustelun keskiöön, koska niin iso osa lainsäädännöstä joka tapauksessa tulee EU-tasolta ja mikäli emme vaikuta siinä vaiheessa, kun asiat ovat vielä suunnittelupöydällä, niin meidän voimamme vaikuttaa omien meppiemme kautta parlamentissa tai sitten yksin jäädessämme neuvostossa ei vain kerta kaikkiaan riitä, vaan tämä ennakkovaikuttaminen täytyy tehdä hyvin. Harvalla maalla varmasti Suomea kohtaan mitään pahaa tahtoa on, päinvastoin, mutta oikeaa tietoa asioista pitää saada oikeaan aikaan, jotta myös valmistelussa asiat menevät meidän kannaltamme — uskon, että silloin myös koko Euroopan kannalta — oikeaan suuntaan. Tähän toivon huomiota.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Mäenpää.

14.55 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Eliikkä meillä on täällä lähetekeskustelussa hallituksen vuosikertomus vuodelta 2021. Sen ensimmäinen osio tekee katsauksen hallituksen vuoteen, toinen osio käsittelee hallitusohjelman toimeenpanoa ja kolmas osio julkista taloutta, ja nämä kaikki nivoutuvat yhteen. Lyhyesti voisin sanoa, että tämä kertoo siitä hallituksen velanotosta ja rahankäytöstä, joka on mielestäni [Petri Huru: Holtitonta!] — holtitonta ja järkyttävää.

On syitä, miksi velkaa on otettu, mutta kansalaisia painavat myöskin tällaiset asiat kuten täällä vuosikertomuksessa sanotaan ja on otsikko ”Verotus muuttuvassa maailmassa” ja ”Suomi kokoaan suurempi maailmalla”. Näistä tuli väistämättä mieleeni erään kansalaisen kirjoitus minulle. Hän kirjoitti seuraavasti, ja näihin voin kyllä yhtyä: ”EU:n myötä touhu on kasvanut liian suureksi. Ihmiset eivät enää saa sitä tunnetta, että kuuluisivat johonkin ryhmään, jonka eteen tehdä töitä ja ahkeroida. Isänmaallisuutta ja kansallisvaltioiden rajaa on hämärretty. Ihmisiä ahdistaa, kun he eivät voi tehdä enää työtä ja kerätä verorahoja isänmaan hyväksi. Kyllä tämä ihme globaali hypetys vaikuttaa ihmisten mielenterveyteen ja mielenalaan. Ahdistaa se ihmisiä, kun tietävät, kuinka paljon verorahoja kerätään. Sittem heille ilmoitetaan, mihin ne ohjataan, johonkin ihme viherhypetykseen, Italiaan ja Af-

Pöytäkirja PTK 69/2022 vp

rikkaan jo vuodesta nolla, sukupuolineutraalit liikennemerkkit ynnä muuta sellaista, ihmiset kun varmasti itse toivoisivat, että rahat suunnattaisiin omaan kansaan, vanhuksiin, teiden kunnostuksiin ynnä muuhun sellaiseen tärkeään, mutta kun he näkevät, että omaa kansaa sorsitaan ja ulkomaita mielistellään ja luvataan tähdet taivaalta, minkä tavan tallaa tietää kyllä tulevan kalliiksi jopa hänelle itselleen, niin sitä ajan tässä taas vähän pitkän kautta takaa. Jospa valtio laittaisi oman porraspään ensin kuntoon, ennen kuin alkaa vieraiisiin pöytiin tarjoilemaan. Sekin vaikuttaisi aika paljon kansalaisten mielenalaa.” Elikkä tällaiset otsikot täällä huolestuttavat — ”Verotus muuttuvassa maailmassa” — kerätään valtavat määrät veroja ja sitten toivotetaan, että Suomi on kokoaan suurempi maailmalla.

Arvoisa puhemies! Haluan vielä nostaa tuolta puolustuspoliittisesta osiosta esiin sen, että me esityksestäni hallituksen vuosikertomukseen vuodelta 2019 laadittiin silloin semmoinen lausuma tästä Euroopan unionin lyijyasetuksesta, jota he olivat suunnittelemassa, ja siitä puolustusvaliokunta muodosti yhteisen näkökulman ja linjauksen. Me olemme sitä toistaneet nyt useasti ja olemme siitä lausuneet muun muassa valtioneuvoston puolustusselonteekoon. Siellä on meillä yksimielinen mietintö. Se on puolustusvaliokunnan mietintö 4/2021, jossa linjasimme seuraavasti: ”Asevelvollisuus on Suomen puolustusratkaisun perusta. Asevelvollisuusjärjestelmä tuottaa laajan reservin, jolla mahdollistetaan koko maan puolustaminen: Suomen sodan ajan vahvuudesta reserviläisiä on 95 prosenttia. Selonteos todetaan, että reservin koulutusta tehostetaan kehittämällä eri harjoitusmuotoja: kertausharjoituksia, Puolustusvoimien vapaaehtoisia harjoituksia, vapaaehtoista maanpuolustuskoulutusta sekä reserviläisten omatoimista osaamista, mukaan lukien ampumaharjoittelun mahdollisuudet. Valiokunta viittaa tässä yhteydessä hallituksen vuosikertomuksesta 2019 antamaansa lausuntoon, jossa tuotiin esiin, että mahdollisen Euroopan unionin lyijyasetuksen voimaantulo ei saa heikentää reserviläisjärjestöjen ja vapaaehtoisen maanpuolustuksen toimintaedellytyksiä ja harjoitustoimintaa.” Suomen korkea maanpuolustustahto on ollut hyvä, ja se on noussut, mutta sen suurin uhka on tällä hetkellä tämä Euroopan unionin lyijyasetus.

Arvoisat edustajakollegat, mieltäni lämmittää erityisesti se, että Euroopan unionin lyijyasetuksen suhteen olemme yksimielisessä rintamassa. Maanpuolustus on meidän kaikkien yhteinen asia. Tuolloin emme edes vielä tienneet, mitä turvallisuuspoliittisia mullistuksia Eurooppaan helmikuu 2022 oli tuomassa. Siksi nämä jo ennen Venäjän suurhyökkäyksen alkua ja Ukrainan sodan laajenemista julkituodut kannanotot ovat erityisen merkittäviä. Olimme jo tuolloin puolustuspolitiikassa yhdessä isänmaan asialla. Tämä antaa selkänöjää myös jatkoa varten. Tiukkana pitää kansainvälisillä kentillä kansallisen edun nimissä tarvittaessa olla, vaikka siellä painetta tulisikin. Linjasta ei saa lipsua. Euroopan unionin kemikaaliviraston esitys lyijyn käytön rajoittamiseksi ampumatarvikkeissa ja kalastuspainoissa pitää torjua — se pitää ehdottomasti torjua. Suomi ja suomalaiset ansaitsevat sen. Tämä on niin merkittävä asia, että tämä tulee vaikuttamaan maanpuolustustahoon, jos tällainen surkea Euroopan unionin direktiivi tulee tänne meitä kiusaamaan. Tästä pitää teidän hallituspuolueissa ehdottomasti nostaa koko ajan kissa pöydälle. — Kiitoksia.

Puhemies Matti Vanhanen: Tähän keskusteluun tässä vaiheessa varattu yksi tunti on käytetty. Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Asian käsittely keskeytettiin kello 15.03.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 16.20.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 2 käsittelyä. — Avaan keskustelun. Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

16.20 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tämä on valtiontalouden kertomus vuodelta 21. Se oli erittäin kova vuosi maan hallitukselle ja koko Suomelle, senhän me kaikki tiedämme. Meillä oli korona päällä, ja se aiheutti Suomen kansantaloudelle ja kaikille meille suomalaisille sellaisia tilanteita, joiden ennakoiminen on ollut täysin mahdollista ennen kuin itse tilanne oli päällä. On tärkeää huomata se, että hallitus reagoi siihen aivan oikein. Saatiin tietyillä rajoituksilla syntymään taudin hidastuminen, saatiin rokotuskampanjat liikkeelle, saatiin rokotteita maahan, saatiin pidettyä terveyskeskukset ja sairaalat ja kaikki terveydenhuoltopaikat kunnossa, eli siinä hallitus onnistui erittäin hyvin. Totta kai se maksoi, mutta toinen vaihtoehto olisi ollut sitten se ikävämpi vaihtoehto, ja onneksi sitä ikävää vaihtoehtoa ei valittu.

Maailmantilannehan meni viime vuoden aikana huonompaan suuntaan, ja tiedetään, että Suomen puolustuspoliittinen keskustelu oli silloin vilkasta ja olimme tekemässä ratkaisua, mitä tehdään Suomen turvallisuuspoliittiseksi kestäväksi ratkaisuksi. Tiedämme kaikki sen, mitä Ukrainassa tapahtui 24. helmikuuta, mutta jo sitä ennen tilanne oli kriisiytymässä Ukrainan rajoilla ja Suomi niin kuin kaikki muutkin Euroopan maat tunsivat sen, että nyt on uhkaava tilanne. Siihen varauduttiin, ja on tehty sitä mukaa päätöksiä tämän vuoden puolella, erittäin viisaita päätöksiä, ja hallitus niissä päätöksissä oli aivan viisas ja onnistunut.

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus eteni myös. Se oli melkein ikiaikainen hanke, jota moni hallitus yritti, ja nyt se sitten on tehty. On vain pidettävä huoli siitä yhdestä isosta asiasta, ja se iso asia on se, että kaikkialla tässä maassa pystytään ne terveys- ja sosiaalipalvelut ja pelastus- ja palotoimen palvelut hoitamaan kunnolla. Lähtökohta ei saa muuttua yhtään siitä, mitä silloin alun perin, tätä uudistusta kun lähdettiin tekemään, lausuttiin kaikissa puheenvuoroissa. Kaikki ministerit, kaikki edustajat siitä puhuivat, että terveys- ja sosiaalipalvelujen pitää olla tarjolla yhtä laadukkaina: asuipa sitten Utsjoella tai Hankoniemessä, sillä ei saa olla eroa.

Mutta se iso huoli, mikä minun sydäntäni painaa, on tämä valtiontalouden tilanne. Me velkaannumme hurjaa vauhtia, ja tässä on kahdelta suunnalta meille todella iso vaara, johon tämä eduskunta joutuu ottamaan kantaa tavalla tai toisella.

Ensimmäinen oli tuossa edellisessä asiassa käyttämässäni puheenvuorossa koskien Euroopan unionin sosiaalirahaston perustamista. Sinne ollaan imemässä nyt aivan laittomilla perusteilla rahaa huonommin voivien eurooppalaisten valtioiden sosiaalimenojen kattamiseen. Tämä on se seuraus, mitä elvytyspaketin hyväksymällä olemme itse aiheuttaneet. Voisin sanoa hieman murheellisena, että tämä on itse aiheutettu päänsärky. Kun katsoo esimerkiksi asiantuntijalausuntoja, mitä tänäpänä valiokunnassa kuulin — nehan eivät toki ole vielä julkisia, mutta yleisellä tasolla voi sanoa sen — näissä lausunnoissa sanotaan aivan selkeästi, selvällä suomen kielellä, että nyt ollaan menty sellaisiin menettelytapoihin Euroopan unionissa, joihin Euroopan unionilla ei ole mandaattia, ei kerta kaikkiaan ole mitään oikeutta lähteä tekemään sosiaalipolitiikkaa jäsenmaiden osuudelle tai mennä teke-

Pöytäkirja PTK 69/2022 vp

mään rahoitusratkaisuja niin, että annamme vaikka jollekin Italialle rahaa tai Portugalille tai Espanjalle rahaa jonkun sosiaalisen ongelman takia. Sosiaalipolitiikka kuuluu yksiselitteisen selkeästi jokaisen jäsenmaan omaan asiaan, toimivaltaan, eikä Euroopan unionilla ole siinä mitään osaa eikä arpaa. Euroopan unionin komissio ottaa näitä asioita itselleen, ikään kuin ne olisivat sovittuja juttuja. Eihän se niin ole. Meidän pitää eduskunnassa terästyä, että emme aja valtiontaloutta ja julkista taloutta polvilleen sen takia, että todellinen rahanviejä alkaa olla kohta, lähivuosina, jos tämä meno jatkuu, Euroopan unioni eikä Suomen valtio — eivätkä Suomen kunnat eivätkä Suomen kansalaiset. Tämä on äärimmäisen vaarallista kehitystä.

Toinen on sitten tämän julkisen talouden velkaantuminen. Tässä kertomuksessa otetaan totta kai kantaa julkisen talouden tilanteeseenkin, ja se huononee kiihtyvällä vauhdilla. Kaikki me tiedämme sen, että ei 8—10 miljardin euron vuosittainen velkaantuminen voi jatkua. Me kaikki tiedämme sen. Ne päätökset, mitä on tehty koronaan liittyen, turvallisuuspoliittiseen tilanteeseen liittyen, miten olemme varautuneet sotilaallisiin uhkiin, joita rajoillamme on koko Pohjoismaissa ja koko Euroopassa selvästi nähtävissä, ovat olleet viisaita päätöksiä, niitä en millään lailla arvostele, mutta muilta osin meidän pitää tehdä kaikkemme, jotta pystymme huolehtimaan kansantalouden kunnosta ja julkisen talouden kunnosta. Hyvä julkinen talous on se kaikkien suomalaisten paras ystävä. Sillä pystymme turvaamaan sosiaalipuolen ja terveydenhuoltapuolen, koulutukset ja monet muut asiat. Jos tätä emme hoida, niin sitten olemme aika huonoilla jäljillä.

Ja lopuksi, arvoisa puhemies, vielä se, että kun nyt ajetaan Euroopan unioniin tätä hiili-neutraaliutta 2035, nyt alkaa pikkuhiljaa olla aika ruveta tekemään järkeviä päätöksiä. Eihän se voi olla niin, että me tällä hetkellä laskemme sillä keinoin, että Suomi maksaa, kuten hallituksen vuosikertomuksessa on mainittukin, tiettyjä asioita liittyen ilmastopolitiikkaan. Jos tämä päästökauppa, jota nyt ollaan laajentamassa sekä liikenteeseen että asumiseen, tulee tuonne liikennepolttoaineisiin, se nostaa polttoaineen hinta noin 40—50 senttiä per litra. Me jokainen tiedämme sen, että se on täysin mahdoton tilanne Suomen kaltaiselle pitkien välimatkojen maalle — täysin mahdoton tilanne.

Ensimmäinen homma, mitä pitää ilmastopaneelin ja myös EU-komission tehdä, on oikaista ne virheet, mitä päästökaupan laskennassa on. Suomelle on säilytetty sinne noin 15 miljoonaa tonnia ylimääräistä päästöä, tai olemme saaneet liian vähän hyödyksemme laskea hiilinieluja, ja sitten päästöjä on lisätty ikään kuin Suomen vahingoksi lisää. Jos 15 miljoonaa tonnia lasketaan tämän päivän päästökaupan hinnalla, jonka tuossa tunti sitten tarkastin pörssistä — 82 euroa 11 senttiä oli äsken pörssissä päästöhiilidioksiditonin hinta — sillä hinnalla laskettuna Suomelle tulee tästä laskua 1 231 miljoonaa euroa: 1,2 miljardia ja hieman yli. Kuka tämän maksaa? Sen maksaa joka ainoa suomalainen erilaisina maksuina, palveluina, kohoavina hintoina ja monena muuna. Pitäähän tälle lypsämiselle joku loppu tulla. Olen aina tottunut elämäni aikana siihen, että laskuni olen kyllä maksanut, mutta niiden on pitänyt perustua aina totuuteen ja oikeisiin asioihin — ei sellaisiin kuvitteellisiin, tehtyihin asioihin, joita muun muassa ilmastoprofessori Markku Ollikainen levittelee tässä maassa ihan estoitta ilman minkäänäköistä totuusvelvoitetta. Ja kaiken tämän maksaa suomalainen veronmaksaja.

Arvoisa puhemies! Tähän asiaan pitää kiinnittää huomiota. Näin ei voi jatkua.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 69/2022 vp

16.27 Tuomas Kettunen kesk: Kunnioitettu herra puhemies! Tämä hallituksen vuosikertomus viime vuodelta on saanut paljon kehuja totta kai hallituksen suunnalta, mutta niin myös oppositiopuolueilta — varsinkin kokoomukselta, joka on oppositiopuolueena rakentava ja eteenpäin katsova, kun katsoo, mitä hyvää on tehty viime vuonna. Ja ehkä kritiikkiä sitten on tullut enemmän oppositiopuolue perussuomalaisten suunnalta, ehkä eniten työllisyyden edistämiseen liittyvistä toimenpiteistä. Mutta täytyy nyt muistuttaa, että viime vuonna työllisyysaste nousi 72,2 prosenttiin, korkeimmaksi yli 13 vuoteen, ja tähän vaikuttaa moni asia: totta kai hallituksen toimenpiteet siitä, että on edistetty yritysten toimintaa ja toimintakulttuuria ja mahdollisuuksia, mutta sitten on tehty myös työllisyyden edistämistoimenpiteitä. Ja yhtenä asiana nostan sen, mikä nyt tänä vuonna alkaa enemmän näkyä, että on tämä pohjoismainen työnhakumalli eli POMA, jolla me tulemme pitämään huolta siitä, että me saadaan aktivoitua työtä hakevia suomalaisia niihin työpaikkoihin, mihin he itse haluavat, ja eritoten aktivoitua siihen, että mikäli joku koulutuksen ala on vähän heikommassa tilanteessa, niin sitten myös koulutusmahdollisuuksia pystytään lisäämään.

Puhemies! Täällä on käytetty puheenvuoroja myös maatalouden tilanteesta tällä hetkellä, mutta kun katsotaan viime vuotta, niin kyllä maatalouden hyväksi saatiin paljon hyviä tekoja. Nostan yhtenä EU:n yhtenäisen maatalouspolitiikan, joka nyt on oikeilla raiteilla, miten se viime vuonna tehtiin raiteille. Nimittäin maatalouden osalta rahoitusratkaisun tulos oli hyvä. Suomi tulee saamaan vuositason noin kuusi prosenttia lisää maatalouteen ja maaseudun kehittämiseen yhteisestä maatalouspolitiikasta EU:n suunnalta. Tämä tuo vakautta ja ennustettavuutta tiloille sitten seuraavaksi seitsemäksi vuodeksi. Se antaa myös mahdollisuuksia kehittää ruuantuotannosta entistä kilpailukykyisempää ja kokonaiskestävämpää. Tämä oli viime vuonna hyvää politiikkaa tukien edistämiseksi, mutta sitten kun katsotaan tätä hetkeä, niin kyllähän meidän maatalous on erittäin haastavassa kriisissä kustannusten osalta, ja tähän tulee kiinnittää tänä vuonna huomiota.

Puhemies! Haluan vielä nostaa tekoja koulutuksen ja opiskelijoitten hyväksi, nimittäin oppivelvollisuuden laajentaminen 18 ikävuoteen tuli voimaan 1.8. viime vuonna, ja nostan sen, kuinka tiede- ja kulttuuriministerin johdolla eri puolille Suomea on lisätty 10 000 aloituspaikkaa vuosille 20—22. Tämä on tärkeää sen puolesta, [Puhemies koputtaa] että alueellinen tasa-arvoisuus koulutuspaikkojen osalta edistyy ja menee eteenpäin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen Kimmo, olkaa hyvä.

16.31 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Kettunen käytti tässä painavan puheenvuoron liittyen tähän hallituksen kertomukseen vuodelta 2021. Täällä on käytetty paljon painavia puheenvuoroja aikaisemmassa debattivaiheessa myöskin, joissa tunnustetaan se hankala tilanne, missä hallitus on toiminut, ja kuinka ansiokkaalla tavalla on onnistuttu myöskin ratkomaan asioita — ja ei ainoastaan ratkomaan ongelmatilanteita vaan myöskin viemään eteenpäin sitä hallitusohjelmaa, joka aikoinaan Rinteen hallituksen ohjelmanä ensinnä hyväksyttiin, ja Marinin hallitus siitä jatkoi eteenpäin.

Kaikkihan me tiedämme tämän, että nyt ovat olleet poikkeuksellisen, poikkeuksellisen vaativat olosuhteet. Ympäröivä maailma on muuttunut rajusti. Meillä on ollut epidemia, pandemia täällä keskuudessamme, koronapandemia meidän keskuudessamme. Turvallisuuspoliittinen ympäristö on niin poikkeuksellisella tavalla muuttunut, että me olemme so-

Pöytäkirja PTK 69/2022 vp

dassa Euroopassa tällä hetkellä, ja omakin turvallisuutemme on monella tasolla uudentyyppisessä kulmassa. Siihen on pystytty löytämään ratkaisuja, ja tietysti isona asiana ovat nämä ilmastomuutoksen asiat.

Hallituksen kertomuksen ytimessä ovat tietenkin kestävä kehityksen periaatteet ja lähtökohdat, ja on hyvin tärkeää, kun täällä nyt keskustellaan tästä kokonaisuudesta, että me kiinnitämme tähän taloudelliseen kestäväan kehitykseen huomiota, ja se on tärkeä elementti. Mutta kestävässä kehityksessä on myöskin sosiaalinen puolensa, ja kestävässä kehityksessä on myöskin ekologinen puolensa, ja tämä kokonaisuus täytyy hahmottaa silloin, kun me mietimme hallituksen kokonaisvaltaista onnistumista.

Talouspolitiikan puolella ehdottomasti on tärkeää huomioida se tärkeä seikka, että hallitus on lähes saavuttamassa sen työllisyysastetavoitteen, 75 prosenttia, joka on asetettu. 73 prosenttia on nyt, joka on ennätyksellisen suuri Suomessa. Näissä oloissa hallitus onnistuu nostamaan myöskin työllisyysastetta.

Velkaantuminen — kyllä, tämä julkinen velka on ongelma, sitä ei voi vähätellä ollenkaan, mutta kannattaa huomioida se, että Suomessa julkinen velka-aste Euroopan maihin verrattuna, maailman maihin verrattuna on keskimääräistä alhaisempi, itse asiassa poikkeuksellisen vähäinen, Suomen julkinen velka kokonaisuudessaan. Kaikki maat ovat näissä oloissa velkaantuneet, koko maailma on velkaantunut. Tässä suhteessa Suomi ei ole poikkeava, eikä kannatakaan olla erityisen poikkeava siinä, vaan meidän on huolehdittava myöskin hyvinvoinnistamme, turvallisuudestamme, kestävästä kehityksestä kaikissa näissä oloissa.

Arvoisa puhemies! Tärkeää on myöskin, että hallitus on omaa uudistusohjelmaansa vienyt eteenpäin. Edustaja Kettunen tässä jo luettelikin oppivelvollisuusiän nostamisesta eteenpäin, [Tuomas Kettunen: Tärkeää!] perhevapaaudistuksesta, sote-uudistus on viety maaliin, hoivamitoitukseen on tehty ratkaisuja, samoin kuin hoitoonpääsyssä on pyritty etenemään — monia isoja asioita, mukaan lukien myöskin vanhusasiainvaltuutetun toimien perustaminen. Siinä mielessä ikäihmisiäkin on huomioitu, kuten hallitusohjelmassa kokonaisuudessaankin on vahva ikäystävällinen leima.

Eli erittäin tärkeitä asioita on viety eteenpäin, ja kiitokset hallitukselle ja eduskunnalle myöskin niistä kiitoksista, mitä hallitukselle on annettu.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Sankelo, olkaa hyvä.

16.34 Janne Sankelo kok: Arvoisa puhemies! Tästä hallituksen vuosikertomuksesta vuodelta 21 ja sen käsittelystä on tullut ikään kuin tämmöinen lukukausitodistuksen numeroiden jako, ja voisi sanoa, että hallituksen toiminta vuodelta 21 on ikään kuin allekirjoittaneen peruskoulun päästötodistus: siellä on hyviä numeroita, mutta siellä on myös huonoja numeroita. Lähten nyt näistä hyvistä numeroista ensin liikkeelle.

Eduskuntatyöhän on ollut vuonna 21 hyvin poikkeuksellista pandemian varjossa, ja erityisesti monet meidän elinkeinot ovat olleet hyvin haastavassa tilanteessa. Eduskunta on tehnyt monia päätöksiä kustannustukiin liittyen. Samalla se on tehnyt monia päätöksiä lailisten elinkeinojen rajoittamistoimenpiteiden johdosta. Ja niitten osalta semmoinen pieni tukistus siihen, että sosiaali- ja terveysministeriö ei kyennyt kyllä tämän pandemian aikana erottamaan ruokaravintoloiden toimintaa muusta ravintolatoiminnasta, vaikka THL ja sairaanhoitopiirit ynnä muut yrittivät antaa viestiä, että siinä mentiin kyllä pikkasen vaikeamman kautta.

Pöytäkirja PTK 69/2022 vp

Mutta edustaja Kettunen puhui myös ruuantuotannon tilanteesta. Kannattaa vuodelta 2021 muistaa kuitenkin se, että silloinhan hallitukselta jäi tunnistamatta tämän kannattavuuskriisin vakavoituminen jo syksystä alkaen. Silloin oli jo selvää, että tulee katovuosi, silloin oli selvää, että lannoitteiden hinnat nousevat, tuotantovälineitten hinnat nousevat, mutta hallituksen toimenpiteet syksyllä 21 olivat varsin vaatimattomalla tasolla, vaikka kokoomus esimerkiksi piti jo syksyllä näitä asioita täällä esillä. Nyt keväällähän on sitten tehty tätä kriisipakettia, sitä käsitellään eduskunnassa tällä hetkellä. Se on oma lukunsa.

Mitä tulee myös sitten tuohon mainittuun viime vuonna hyväksyttyyn EU:n maatalouspolitiikan kokonaisuuteen, niin sanotaan, että siinä mennään siellä seiskan ja kasin tienoililla. Ei siinä nyt mitään valtavia hypetyksiä ole syytä hallitukselle antaa, mutta sen sanon, että ihan asiallisesti homma hoidettiin, niin kuin kokoomus hoiti esimerkiksi vetovastuussa silloin 2012, jonka ajan muistan hyvin.

Arvoisa puhemies! Sitten ihan lopuksi vielä semmoinen heikohko lukukausitodistusnumero tulee kyllä talouden varautumiseen pitkällä tähtäimellä. On aivan selvää, että nythän 21 ja 22 taloudessa koronan jäljiltä nähdään ihan kohtuullisia lukemia, työllisyysaste on hyvä, mutta kaikkien ennusteiden mukaan huonolta näyttää jo 2023. Ja siihen liittyen kyllä läksyt ovat jääneet tekemättä, se näkyy jo julkisen talouden suunnitelmassakin, [Puhemies koputtaa] ja siltä osin vauhtia pitäisi vielä tänä vuonna hallituksen laittaa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Eestilä poissa. — Edustaja Autto, olkaa hyvä.

16.37 Heikki Autto kok: Arvoisa puhemies! Suomalaisillahan on sellainen sanonta, että velka on veli otettaessa mutta veljenpoika maksettaessa. Mitä ikinä vanha kansa on tällä tarkoittanutkaan, niin on aivan selvää, että onpa velka otettu kuinka hyvään tarkoitukseen tahansa, niin aikanaan siitä on korot ja pääomat sitten maksettava. Tässä mielessä Suomen tulee kantaa huolta tästä rajusta velkaantumistahdistaan, ja tässä mielessä maan hallitukselle täytyy kyllä antaa vähintäänkin sellaista kirittävää palautetta, että toimenpiteitä sen eteen, että on näkymä siihen, että velkasuhde oikeasti taittuu mutta myöskin, että on näkymä siihen, että velan pääoma ei enää tällä tavoin kasva, pitää saada aikaan. Siihen tietysti paras tae on se, että maahan saadaan investointeja, maahan saadaan lisää työpaikkoja, ja tässä mielessä, kun jo edelläkin keskustelussa on käyty tätä teollisuuden kilpailukykyä ja toisaalta EU-ennakkovaikeuttamista läpi, ne ovat aivan niitä avainasemassa olevia kysymyksiä, miten saamme uutta työtä Suomeen. Mutta todella, tämä ympäristö, jossa nyt keskuspankit joutuvat samaan aikaan painamaan täysillä kaasua ja täysillä jarrua, on kyllä velkaiselle kansantaloudelle ja velkaiselle valtiontaloudelle todella vaarallinen ympäristö. Kun on oletettavaa, että hallituksen tässä päättäessä työtään Suomella on noin 150 miljardia euroa velkaa, niin siinä tuollainen kahden prosenttiyksikön velanhoitokustannuksen nousu tarkoittaa kolmen miljardin euron absoluuttista lisämenoa suomalaisille veronmaksajille, ja kyllä tämä on vakava tilanne. Mutta tässä vaiheessa, arvoisa puhemies, tämän huolen halusin koko eduskunnalle tässä jakaa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

16.39 Tuomas Kettunen kesk: Kunnioitettu herra puhemies! Totta kai julkisen talouden tilanne on haasteellinen tällä hetkellä, ja meidän jokaisen tulee kantaa huolta siitä, kuinka

Pöytäkirja PTK 69/2022 vp

valtio on velkaantunut. Mutta kun tässä käydään lävitse viime vuotta, niin nyt pitää katsoa vielä kauemmas historiaan. Aikavälillä 2011—2014, kun kokoomus oli vetovastuussa pääministeripuolueena, valtionvelka kasvoi joka vuosi. Sen jälkeen tuli Sipilän hallitus, keskusta oli vetovastuussa pääministeripuolueena ja valtionvelka joka vuosi taittui. [Janne Sankelon välihuuto] — Ja kokoomus oli siinä hallituksessa matkassa. — Otettiin tiukka ote talouden korjaamiseksi, ja olimme hyvällä mallilla. Täytyy muistaa, että talous olisi hyvällä mallilla, ellei korona olisi tullut 2020. Vuonna 2020 jouduttiin ottamaan velkaa, 2021 jouduttiin ottamaan velkaa, ja syynä oli maailmanlaajuinen pandemia, korona. Tätä ei kannata unohtaa, minkä takia on jouduttu ottamaan velkaa. Ja mikäli oltaisiin selvitty niinkin helpolla, niin nyt, kun korona alkaa taittumaan, oltaisiin paljon paremmassa tilanteessa, mutta sitten tämä silmitön, raakamainen sota, minkä Venäjä aloitti Ukrainassa, on tuonut tietenkin lisää haasteita.

Mutta se, että julkinen talous saadaan tasapainoon, vaatii työllisyysasteen nostamista edelleen, se vaatii työpaikkoja. Tämä hallitus on luonut toimenpiteillä sitä, että teollisuus on lähtenyt nousuun. Meillä on tietynlainen melkoinen buumikin tietyillä aloilla teollisuuden nousussa. Ainut haaste meillä vain on siinä, kuinka me saamme osaavaa työvoimaa, ja tähänkin on hallitus tarttunut, tietyillä työllisyyden edistämisen toimenpiteillä. Täytyy muistaa nämäkin tosiasiat.

Mutta, puhemies, otin tämän toisen puheenvuoron sen takia, että niin kuin aikaisemmassa puheenvuorossani toin esille, tekoja koulutuksen ja opiskelijoitten hyväksi on tehty. Elikkä kun ajatellaan alueellista tasa-arvoa, niin Suomeen on lisätty tiede- ja kulttuuriministerin johdolla yli 10 000 aloituspaikkaa vuosille 20—22 ja, mikä parasta, näitä lisäaloituspaikkoja on kohdennettu erityisesti työvoimapulasta kärsiville aloille. Lisäksi uusia koulutusvastuita on myönnetty muun muassa Oulun, Itä-Suomen, Jyväskylän ja Turun yliopistoille sekä Kajaanin, Lapin, Pohjois-Karjalan, Kaakkois-Suomen, Keski-Pohjanmaan ja Seinäjoen ammattikorkeakouluille. Nämä ovat niitä toimia, joilla me pidämme huolta siitä, että kehitys kehittyy ja koulutus lisääntyy, jolloin me saamme niitä ammattitaitoisia suomalaisia pitämään huolta siitä, että julkinen talous lähtee nousuun.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja al-Tae, olkaa hyvä.

16.42 Hussein al-Tae sd: Edustaja Kettunen puhuu viisaita, ja on mukava jatkaa puheenvuoroja hänen jälkeensä. Haluaisin temaattisesti nostaa tästä vuosikertomuksesta yhden aiheen, ja tämä liittyy köyhyyteen.

Nyt kun katsomme tulevaa, niin näemme kyllä synkkiä pilviä siinä, että elinkustannukset kasvavat, ja onkin tärkeää, että pohjalla on tehty toimia, joilla köyhyyttä sekä vanhemmissa ikäluokissa että lapsiperheissä, sitä kokonaisuutta, on yritetty nyt tällä kertaa parantaa.

Mitä viime vuonna on tapahtunut? Ensinnäkin elinkeinoista on pidetty huolta, jolloin konkurssiaalto on yritetty välttää. Näin ollen mahdollisimman moni on pystynyt pitämään työpaikkansa. Tämä itsessään on toimi köyhyyttä vastaan. Toisekseen pieniä eläkkeitä on kyetty nostamaan. Kolmanneksi työllisyystoimet ovat nyt korkeimmalla tasolla, ne ovat toimineet, ja meillä on ennätystyöllisyysaste. Tämä itsessään jo myös vähentää köyhyyttä. Työn verotus pienituloisille on pienempi, samoin työn verotus keskituloisille on pienempi. Tämä itsessään lisää ostovoimaa. Varhaiskasvatustukia on alennettu, alipalkkaukseen on puututtu toimilla. Sen lisäksi on lisätty kohtuuhintaisia asuntoja ja niitä on ra-

Pöytäkirja PTK 69/2022 vp

kennettu lisää. Tämän lisäksi on katsottu pitkälle eteenpäin ja sieltä reservistä on haettu näitä ihmisiä, joilla on maksuhäiriömerkintä. Eli viime vuonna on aloitettu toimet, joilla positiivinen luottorekisteri saataisiin aikaiseksi ja maksuhäiriömerkinnät pystyttäisiin poistamaan. Nämä ovat kaikki sellaisia toimia, joilla saadaan satojatuhansia suomalaisia takaisin työelämän puolelle ja pois köyhyyden loukusta.

Nämä olivat vain muutamia asioita, joita halusin mainita viime vuoden toimista, hallitusohjelmakirjauksista, jotka ovat tehonneet ja toimineet, ja ne näkyvät nytten arjessa.

Sanoisin lopuksi, että työssä rauhanvälityksessä me emme koskaan oikeastaan pysty mittaamaan, kuinka monta ihmishenkeä pystytään jollain tulitauolla säästämään, mutta me voimme sanoa, että tulitauko itsessään on arvokas. Ja kun minä katson viime vuotta, covidia erityisesti, ja nyt myöhemmin myöskin tätä Ukrainan sotaa, näitä hallituksen ennakkovia toimia, joilla on pyritty pitämään sekä yrityksiä että kotitalouksia jaloillaan ja pystyssä, niin me emme oikeastaan tiedä, kuinka monta ihmishenkeä, kotitaloutta, yritystä me pystyttiin säästämään, mutta me tiedämme sen, että mittareissa me pärjäsimme paljon paremmin kuin moni muu eurooppalainen maa. Tämä on testamentti tälle hallitukselle, joka on tässä toiminut erinomaisesti. [Tuomas Kettunen: Hyvä puheenvuoro!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kankaanniemi, olkaa hyvä.

16.45 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa herra puhemies! Edellä on kuultu mielenkiintoisia selityksiä, mutta ehkä kuitenkin se karu totuus on, että meillä on velka — valtionvelka, myös kuntien velka ja vielä kotitalouksienkin — kasvanut todella huolestuttavaa vauhtia ja se, mitä on tehty, on kyllä täysin riittämätöntä vastaamaan siihen kehitykseen, mikä meillä on nyt ja edessä.

Kun minulla on tapana muistella vähän menneitä, niin muistelen jälleen 30 vuoden takaista lamaa, kun valtioneuvostossa pohdimme ratkaisuja. Silloin olimme siinä tilanteessa, että Suomen valtio ei saanut enää eräänä päivänä uutta lainaa. Silloin ei ollut vaihtoehtoja. Oli pakko etsiä säästöjä. Yhden viikonlopun aikana piti etsiä budjetista 20 miljardin markan säästöt, uskottavat säästöt, ja ne etsittiin ja saatiin ja pelastettiin valtiontalous ja oikeastaan koko kansantalous, koska IMF:n holhoukseenhan olisimme joutuneet, jos ei näin olisi pystytty tekemään. Hallitus pystyi sen tekemään.

Silloin siis ei saatu velkaa enää. Nyt tilanne on se, että kun nyt saadaan suoraan sanoen, lainausmerkeissä, valheellisen alhaisella korolla lainaa vaikka kuinka paljon, niin sitä on nyt sitten otettu kanssa vaikka kuinka paljon, ja mitään säästöjä ei ole edes yritetty etsiä hallituksen toimesta. Tämä on tietysti vasemmistolaista politiikkaa, että jaetaan sitäkin, mitä ei ole, otetaan se sitten velkana tulevien sukupolvien maksettavaksi. Vähän ihmettelen, että keskusta on tähän näin mukautunut valtiovarainministeripuolueena kuittaamaan uutta velkaa aina vain. Tällä tiellä on kyllä synkät pilvet edessä.

Toinen synkkä pilvi on tämä köyhyys, mistä tässä mainittiin. Nyt tilanne on se, että kun inflaatio on noussut voimallisesti kaikkien rajojen yli, mitä on kuviteltu — ja nimenomaan asuminen, liikenne ja ruoka, jotka ovat kaikille suomalaisille välttämättömiä menoeriä, ovat nousseet niin voimakkaasti — niin meillä ajautuu ihmisiä ja kotitalouksia köyhyyteen lähemmän puolen vuoden aikana, ja kyllä varmaan ulosottomerkinnät ja muut tulevat lisääntymään. Tämä on huolestuttava kehitys. Tarvitaan kyllä voimakkaita toimenpiteitä, että tämä pystytään estämään — ei ehkä pystytä enää estämään, koska hallituksella ei ole

Pöytäkirja PTK 69/2022 vp

siihen edes valmiutta. Mutta huoli on suuri. Viime vuosi vähän niin kuin hukattiin, ja nyt pitäisi suuntaa muuttaa kiireesti.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

16.48 Tuomas Kettunen kesk: Herra puhemies! Edustaja Kankaanniemi muistelee menneitä, ja niinhän tässä vuosikertomusta muistellaan viime vuoden ajalta, ja on mukava kuulla historiaa myös 30 vuoden takaa, kuinka silloin on säästöjä haettu. Mutta täytyy muistaa, mitä viime vuonna tapahtui. Tähän maahan saatiin historiallinen sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus, saatiin vihdoin voimaan lainsäädäntö. Siitä tulee kohta tasan tarkkaan vuosi täyteen — se oli juhannuksen aikaa, juhannuksen jälkeistä aikaa. Minä muistan sen, kuinka oikein taivas jylisi, kun tässä salissa äänestettiin tästä lainsäädännöstä. Olen hyvin tyytyväinen, että tämä sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus saatiin aikaiseksi näin, että tähän maahan luotiin hyvinvointialueet, minkä pohjalta, edustaja Kankaanniemi, tänä aikana myös säästöjä syntyy, kun tämmöistä päällekkäistä hallintoa saadaan purettua tässä maassa ja eritoten pidettyä huoli siitä, että jokainen suomalainen saa terveydenhuollon palveluita ja sosiaalihuollon palveluita asianmukaisesti ja tasa-arvon nimissä alueellisesti.

Puhemies! Kuinka nämä hyvinvointiyhteiskunnan palvelut, olipa kyse sitten sote-palveluista tai mistä tahansa julkisen huollon palveluista, tullaan rahoittamaan? Totta kai sillä, että julkinen talous pysyy kunnossa, ja se, kuinka julkinen talous pysyy kunnossa, vaatii sen, että meillä on kannattavaa yritystoimintaa koko maassa ja teollisuus voi hyvin. Täytyy muistaa myös se, että sähköveroa alennettiin EU:n vähimmäistasolle. Tämä on edesauttanut teollisuuden investointeja ja investointikykyä, mutta tämä sähköveron alennus on myös koskenut yli 30 000:ta maatalousyrittäjästä, että siitäkkin näkökulmasta tämä oli oikein hyvä toimenpide.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja al-Tae, olkaa hyvä.

16.51 Hussein al-Tae sd: Arvoisa puhemies! Aikoinaan rauhanvälityskentillä kun keskusteltiin siitä, minkä takia jokin konflikti on syntynyt, ihmisten kanssa, jotka olivat pitkään toimineet sillä saralla — yleisesti vanhempien ihmisten kanssa — niin he muistelivat menneitä: kenen syytä jokin oli, miten asiat tehtiin ennen, miten tänä päivänä tehdään toisin ja miten jossain muualla on se syypää. Sitten, kun keskusteltiin vähän nuoremman polven kanssa, sieltä tuli yleensä, että nyt täytyy katsoa eteenpäin ja rakentaa tulevaisuutta, katsoa miten löytyy työpaikka, mahdollisuus elantoon, katto päälle päälle, mahdollinen puoliso ja että pystyy saamaan lapsia ja rakentamaan tulevaisuutta.

Minä koen, että tässä usein katsotaan menneisyyteen, jolloin oli täysin erilainen aika, erilainen tilanne, Suomi oli aivan erilaisessa tilanteessa, ja halutaan siitä jotenkin nostaa, että silloin osattiin tehdä asiat paremmin kuin ehkä tänä päivänä. Minusta tämä ei kerro todellisuutta. Todellisuus on se, että eletään tässä ajassa. Ja tässä ajassa iski covid, jolloin meidän talouskehitys oli itse asiassa ennen sitä juuri menossa parempaan suuntaan. Työllisyystoimet olivat puremassa, ja oltiin siirtymässä tilanteeseen, jossa velkaa oltaisiin pystytty vähentämään. Covidin myötä, joka on tämän hetken vitsaus, jouduttiin ottamaan lisää velkaa. Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan on tilanne, jossa on jouduttu ottamaan lisää velkaa. Pakolaisuus, joka tulee sieltä Ukrainasta, on syy ottaa lisää velkaa. HX-hanke — osittain velalla hoidettu.

Pöytäkirja PTK 69/2022 vp

Minä koen vahvasti, että panostukset viime vuonna 21 rauhanvälitystyöhön, kehitysyhteistyöhön ovat sellaisia elementtejä, jotka löytyvät sieltä hallituksen positiivisesta rekisteristä, jolla pyritään vähentämään konflikteja maailmalla, köyhyyttä maailmalla, siirtolaisuutta maailmalla. Ja nämä ovat sellaisia asioita, jotka pitkällä tähtäimellä vaikuttavat afrikkalaisen nuorison, aasialaisen nuorison elämään mutta myöskin suomalaisen nuorison elämään, jolloin velkaa ei jää maksettavaksi liikaa.

Tämän lisäksi on ensiarvoisen tärkeää se, että olemme ottaneet hieman velkaa myös senkin vuoksi, että voisimme panostaa tuleviin sukupolviin: varhaiskasvatukseen, nuoriin, niihin ihmisiin, jotka maksavat sen velan tulevaisuudessa, ja ennen kaikkea myöskin yrityksiin ja yrityskentän vahvistamiseksi. Nämä ovat kaikki sellaisia asioita, jotka luovat toimeliaisuutta, estävät syrjäytymistä ja syrjäyttämistä, ja tämä nähdään olevan tältä hallitukselta viime vuodelta kunnianosoitus koko suomalaiselle yhteiskunnalle. Velkaa pitää katsoa sen perusteella, kuinka hyvin velanmaksajat tulevaisuudessa voivat. Tämä hallitus on tehnyt parhaansa näissä tilanteissa, tässä vaikeassa ajassa, että nämä nuoret, jotka maksavat sen velan tulevaisuudessa, saavat nyt parhaimmat mahdolliset edellytykset sen tehdä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kankaanniemi, olkaa hyvä.

16.54 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Kettunen muisteli juhlallisena vuosi sitten käytyä hyvinvointialueuudistusäänestystä. Tänä päivänä, kun katsotaan, miten se etenee, voidaan todeta, että aikamoinen kimppu ongelmia on saatu kasattua yhteen ja nyt niitä yritetään sitten ratkoa. Ja näyttää jo siltä, että rahat eivät tule riittämään ja pallo lankeaa seuraavalle hallitukselle etsiä tähänkin rahoitus, niin kuin moneen muuhun tämän hallituksen aiheuttamaan pysyvään menoon. Sote on todella tärkeä, koska me jokainen olemme minä hetkenä tahansa mahdollisia tarvitsijoita sillä sektorilla, ja siksi siitä pitää kantaa huolta, mutta minkäänlaista varmuutta ei vielä ole siitä, että tuo uudistus olisi ollut onnistunut. Ilmeisesti siinä tulee olemaan kyllä monet murheet vielä edessä.

Toinen suunnilleen tasan vuosi sitten tehty päätös oli tämä EU:n elvytyspaketti, 750 miljardia euroa, jossa edustaja Kettunen kyllä äänesti hienosti, mutta se oli kyllä raskas virhe ajoitukseltaan, määrältään ja Suomen kannalta. Sekin osaltaan siirsi vain laskua tuleville sukupolville, koska se on velkaa, joka otetaan meidän piikkiin EU:n toimesta, ja sieltä annetaan sitten meille tarkkaan rajattuihin toimintoihin näitä varoja. Tämä on sellaista politiikkaa, jota en kyllä missään tapauksessa pidä järkevänä, ja nythän siellä suunnitellaan — ja itse asiassa tänään valtiovarainvaliokunnassa meillä oli se käsittelyssä — sosiaalista ilmastopakettia, joka taas tuo EU:n yhteistä vastuuta ja siirtää EU:n sosiaalipolitiikan toimijaksi jäsenmaissaan. On käsittämätöntä, jos tällainen hyväksytään.

Arvoisa puhemies! Sen toteen, että me perussuomalaiset tuimme hyvin kirkkaasti covidin aiheuttamia tarpeita esimerkiksi yritysten osalta, kuntien selviämiseksi ja niin edelleen, ja se aiheutti tietyn määrän velanottoa valtiolle, se on ihan selvä. Ja nyt tämä sotatila ja siihen liittyvät puolustushankinnat ja muut menot — me hyväksymme ne. Toivomme vain hallitukselta, että se ottaisi vastuun siitä, että myös säästöjä tarvitaan silloin, kun ollaan ahtaalla ja ollaan hirtittävän velkaantumisen tiellä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 69/2022 vp

16.57 Tuomas Kettunen kesk: Arvoisa puhemies! Tätä sote-uudistusta omassa maakunnassani Kainuussa on tehty jo yli kymmenen vuotta, ja siellä on saatu paljon hyviäkin asioita aikaiseksi. Nyt tulevaisuus näyttää, kuinka tässä maassa nämä hyvinvointialueet sitten pistävät homman liikenteeseen ja luovat organisaatiomallit ja pitävät huolta siitä, että jokainen suomalainen, niin siellä kaupungissa kuin sen hiekkatien päässä asuvakin, saa asianmukaisen terveydenhuollon palvelun ja sosiaalihuollon palvelun.

Mutta edustaja Kankaanniemi tuossa nosti tämän EU:n elvytyspaketin, mistä vuosi sitten tosiaan äänestettiin — sehän oli kertaluontoinen paketti. Se oli kertaluontoinen paketti, mikä täällä tuotiin vahvasti esille, ja mikäli tällaisia paketteja tulee uudelleen, niin näitähän ei olla hyväksymässä: että olipa ne sitten verhoiltu sosiaalisiksi ilmastopaketeiksi tai vastaaviksi, niin näihin pitää olla kansallisella tasolla Suomella vahva vastaus, että näitä ei voida hyväksyä.

Tästä mennään sitten metsäpolitiikkaan. Mitä tulee metsien käyttöön ja metsistä päättämiseen, niin nehan ovat kansallisella tasolla olevia päätöksentekoa asioita. Ei EU tule sanelemaan meille, että miten me tulemme metsiä hyödyntämään ja käyttämään.

Mutta kun tässä, puhemies, on vuosikertomus viime vuodelta, niin nyt näitten metsien hyväksi tehtyyn työhön, mitä hallitus on ansiokkaasti tuonut viime vuonna esille: tämän monimuotoisuuden edistämiseksi on menossa hyviä ohjelmia. Tärkein on varmasti tämä Metso-ohjelma, jonka avulla metsänomistaja voi suojella vapaaehtoisesti omia metsiään. Mutta sitten mitä hyvää on tuotu yksittäisille metsänomistajille, on tämä metsien hoidon kannustimena oleva Kemera-tuki, joka nyt on kuitenkin saanut tukea. Siitä saa muun muassa taimikon varhaishoitoon, nuoren metsän hoitoon ja metsäteiden rakentamiseen ja perusparantamiseen rahoitusta. Nämä ovat niitä tärkeitä toimenpiteitä, että metsiä hoidetaan, niitä kasvatetaan ja niitä ennen kaikkea hyödynnetään kestävä kehityksen mukaisesti. Näin meillä metsäteollisuuden suuntaan saadaan raaka-ainetta.

Haluan tässä vielä korostaa sitä, että kun nyt keskustelussa ovat olleet nämä hiilinielut ja se, kuinka ne ovat nyt vähentyneet kuulemma viime vuoden aikana, niin tähän varmasti pitää paikkansa, kun metsiä on vähän enemmän hakattu. Mutta tätä asiaa pitää katsoa pitkäjänteisesti: jos viime vuonna on vähän enemmän hakattu, niin tänä vuonna varmaan hakataan sitten vähän vähemmän. Ja sitten täytyy muistaa, että myös tämä menee taloussykliin mukaisesti, että minkälainen on puun hinta. Mutta lähtökohdan pitää aina olla se, että kestävä kehityksen mukaisesti metsiä hyödynnetään sen mukaisesti, että myös julkinen talous pysyy asianmukaisella tasolla.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kemppi, olkaa hyvä.

17.00 Hilkka Kemppi kesk: Arvoisa herra puhemies! Tänään on käyty varsin arvokasta keskustelua vuodesta 2021 ja siitä, mitä hallitus on saanut aikaan tai mikä on jäänyt vielä tekemättä. Ajattelin kuitenkin, että tämän päivän keskustelussa liian pienelle roolille on jäänyt keskustelu köyhyydestä. Onneksi kuitenkin kollega al-Tae nosti sen juuri esille, ja sanoina se on tässäkin keskustelussa tullut esiin. Itse haluaisin keskittyä erityisesti lapsiperheköyhyyteen tässä omassa tulokulmassani. Ajattelen nimittäin, että paitsi että se on ajankohtainen kysymys, se myös juontaa juurensa paljon kauemmaksikin ja sen takia erityisesti viime vuoden tekoihin, hallituksen tekoihin ja tämän vuosikertomuksen sisältöön.

Tällä hetkellä tilanne on se, että saimme juuri Itlan selvityksen siitä, että Ukrainan sodan myötä meillä on 13 000 uutta lasta köyhyysriskissä. Nämä luvut ovat hurjia, ja tämä ni-

Pöytäkirja PTK 69/2022 vp

menomaan elämisen kustannusten nousun myötä. Mutta on myönnettävä, että heitä on ollut vielä moninkertainen määrä viime vuonna kuin mitä tässä vuosikertomuksessakin on käsitelty, tätä vuotta 2021. Eli meillä on ollut tämä haaste yhteiskunnassamme jo aikaisemmin, ja nyt sodan myötä se on vielä pahentunut. Pidän kuitenkin merkittävänä niitä tekoja, mitä viime vuonna on saatu eteenpäin nimenomaan lapsiperheköyhyyden ratkaisemiseksi tai poistamiseksi suomalaisesta hyvinvointiyhteiskunnasta. Nimittäin esimerkiksi tämä sote-uudistus, joka saatiin eteenpäin liikahtamaan, joka tulee voimaan ensi vuoden alusta vasta mutta josta me äänestimme jo vuosi sitten — kyllähän siinä on pohjimmiltaan kyse yhden luokun periaatteesta. Kun tein selvitystä lapsiperheköyhyydestä, sieltä nousi monia eri tulokulmia: Se, että vanhempien sosioekonominen asema periytyy sukupolvelta toiselle. Nousi esiin se, että köyhien lasten huoltajilla on muiden lapsiperheiden huoltajia matalampi koulutustaso, ja sitten nostettiin esiin tulokulmia liittyen siihen, että lähes puolessa köyhistä lapsiperheistä on töissä käyviä huoltajia. Isot kulut ja talouden hallintataitojen puute myös näkyvät tämän ilmiön taustalla.

Kun katson viime vuoden tekoja hallituksen osalta, ei voi sanoa, että ne vielä ratkaisisivat tätä lapsiperheköyhyyttä suomalaisesta yhteiskunnasta, mutta voi sanoa, että ne rakentavat perustaa sille, että me pystymme puuttumaan ja pystymme tukemaan sitä perheiden pärjäämistä arjessa, lasten itsetunnon kehitystä ja esimerkiksi velkakierteestä pois pääsemistä niillä toimilla, mitä viime vuonna hallitus on päässyt toteuttamaan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kankaanniemi, olkaa hyvä.

17.03 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa herra puhemies! Valitettavasti tämä meidän metsäpolitiikka on, edustaja Kettunen, menossa kovaa vauhtia EU:n haltuun. Siellä komission voimakastahtoinen varapuheenjohtaja Frans Timmermans, hollantilainen sosialisti, on kaapannut vallan ympäristö-, ilmastopolitiikan nimissä myös metsäpolitiikasta ja ajaa sellaista linjaa, mikä on Suomen metsätaloudelle ja Suomen kansantaloudelle erittäin vaarallista, erittäin vaarallista. Keskustan pitää tämä kyllä ottaa vakavasti huomioon. Jos ette tiedä, niin kysykää esimerkiksi MTK:n metsäpuolen asiantuntijoilta.

Siellä on valmisteilla, niin kuin tuossa totesin, tämä sosiaalinen ilmastorahasto, eli ei ollut elvytysrahasto ainutkertainen, nyt tulee uutta, ja muuta uutta suunnitellaan sekä EU:ssa että Euroopan keskuspankissa. Tilannehan on sellainen, että siellä ollaan ihan hukassa, ellei tehdä jotakin tällaista, niin kuin tämä sosiaalinen ilmastorahastokin on sen tähden, että koska energiahinta on noussut myös Etelä-Euroopassa, niin niille annetaan rahaa, jonka me maksamme. Tämä on täysin vastuutonta esimerkiksi suomalaista matalapalkkaista työssäkäyvää ihmistä kohtaan, joka ei työllään elä, kun kustannukset ovat näin suuriksi nousseet. Kyllä meidän pitää kantaa näistä Suomessa työtä tekevästä ihmisistä huolta ensin ja jättää ne Etelä-Euroopan, Välimeren rantojen asukkaat huolehtimaan omista tarpeistaan. Siellä suunnitellaan myös ennallistamisasetusta, joka saattaa olla meille hyvinkin vahingollinen.

Mitä tulee sitten tähän soteen, niin suurinta näyttää nyt olevan se, että joillakin hyvinvointialueilla kun on palkattu uusia johtajia, niin palkat ovat nousseet jopa 18 000 euroon kuukaudessa. Tällaista mallia meidän pitäisi pitää onnistuneena, että johtajan palkka on paljon suurempi kuin pääministerin tai monen muun? Vaativa tehtävä, mutta kohtuus kaikessa. Kyllä siellä sote-alueilla tulee isoja ongelmia tällä menolla ihan koko tämän järjestelmän luomisessa, ja ei ole minkäänlaista varmuutta, että palvelut paranisivat ja että niit-

Pöytäkirja PTK 69/2022 vp

ten hiekkateitten päässä olevat arvokkaat suomalaiset ihmiset pääsisivät hoitoon sen paremmin kuin tähänkään asti, ja tähän asti se on ollut jo valitettavan vaikeaa.

Kyllä meillä on paljon korjattavaa, ja paljon jää todellakin seuraavalle hallitukselle työtä tämän hallituksen kauden jälkeen, kun tässä on eletty vain velkaa ottaen ja pieniä korjauksia tehden sinne tänne, menoja kasvattaen.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

17.06 Tuomas Kettunen kesk: Arvoisa puhemies! Käydään tärkeää keskustelua metsäpolitiikasta, mutta myös maaseudusta ja maaseudun ihmisistä.

Nyt täytyy ihan ensimmäiseksi todeta, kun puhutaan hiekkateistä, että kyllä maaseudun niitä arvokkaita Suomen kansalaisia, jotka siellä tosiaan hiekkatien viimeisimmässäkin mutkassa asuvat, on tämä hallitus viime vuonna auttanut, nimittäin laajakaistayhteyksiä on parannettu maaseudulla. Nopeitten laajakaistayhteyksien saavutettavuutta on parannettu yli 120 hankkeella, ja uutta laajakaistaa on rakennettu yli 6 300 kilometriä.

Mutta mennään sinne metsiin ja EU-politiikkaan: Joo, kyllä, edustaja Kankaanniemi, pitää paikkansa, nimittäin EU:han on julkaissut useampiakin uusiutuviin luonnonvaroihin liittyviä aloitteita, mutta Suomi on vahvasti korostanut kannoissaan, että kukin jäsenvaltio päättää itse metsäpolitiikastaan, ja metsäpolitiikan tulee olla myös jatkossakin kansallisen päätöksenteon piirissä. Lisäksi esitysten yhteisvaikutuksista toimintaympäristöön tarvitaan, totta kai, lisätietoa.

Puhemies! Tuossa jo aikaisemmassa puheenvuorossa toin esille, että nyt kun metsien kasvukyvystä, terveydestä ja eri käyttömuotojen yhteensovittamisesta käydään keskustelua, on tullut esille se, että nyt on hakattu niin paljon metsää, että tämä vaikuttaa sitten hiilinieluihin ja sitä kautta ilmastonmuutos lähtee kovalle laukalle. Täytyy edelleenkin muistuttaa, että hiilinielut vaihtelevat aika suuresti vuosittain, ja tähän johtuu puumarkkinoiden kysynnän vaihtelusta: toisena vuonna on vähän paremmat markkinat ja silloin myydään vähän enemmän puuta, ja toisena vuonna on vähän huonompi kysyntä puun osalta ja silloin myydään vähän vähemmän puuta. Jos ajatellaan vaikka toissa vuotta, vuotta 2020, niin nielu oli korkea, koska kysyntä oli alhaalla, ja viime vuonna taas erityisesti tukkipuulle oli hyvä kysyntä. Hyvä niin, koska puuteollisuus tarvitsee raaka-ainetta.

Ja tähän on ekologista toimintaa, kun puurakentaminen edistyy. Muun muassa tässäkin maassa on tehty useita puukerrostaloja, ja isot, suuret kaupungit ovat kaavoittaneetkin puurakentamiselle hyvin. Hyvä niin, koska on enemmän ekologista rakentaa puulla kuin betonilla. — Tässäpä puheenvuoroni.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kemppi, olkaa hyvä.

17.09 Hilikka Kemppi kesk: Kiitoksia, arvoisa puhemies! En malttanut olla pyytämättä puheenvuoroa, kun kuulin edustaja Kankaanniemen toteamuksen siitä, että tämä hallitus on vain kasvattanut menoja — on vain kasvatettu menoja ja jätetty ihminen pulaan. Minä jotenkin ajattelen sitä, kun puhuin edellisessä puheenvuorossani köyhyydestä. Miksi tämä hallitus on kasvattanut menoja, miksi tämä hallitus on ottanut velkaa? No siksi, koska me olemme eläneet viime vuonna erittäin voimakasta koronaa, tämmöistä kulkutautia, joka on kohdannut suomalaiset yllättäen, ja tänä vuonna sotatilannetta ja vielä päällekkäin sitä samaa kulkutautia. Kyllähän tässä on nimenomaan pyritty turvaamaan ihmisten toimeentu-

Pöytäkirja PTK 69/2022 vp

lo, perustoimeentulo, välttämään massakonkurssit ja työttömyys. Ja minusta se on kyllä hyvinvointiyhteiskunnalta viisas valinta.

Seuraava kysymys lienee tietenkin se, mistä sitä kakkua kasvatetaan, jotta me pystymme kantamaan tämän tilanteen myös tulevina vuosina, ja siinä edustaja Kankaanniemi nosti esiin esimerkiksi tämän metsäpolitiikan. Olen aivan samaa mieltä siitä, että metsän kuuluu olla paikallinen kysymys, pitkälle paikallinen kysymys. Ilmastokysymykset ovat laajempia, mutta metsä, metsänhoito, on erittäin paikallinen kysymys. Ajattelen myös, että varmasti eduskunnalla on yhteinen tavoite siihen suuntaan, että kun EU on liikkunut voimakkaammin turvallisuuden toimialalle, niin ehkä voisi myös aloittaa keskustelua siitä, olisiko paikoitellen metsäpolitiikassa liikaa kansallisen päätöksenteon piirissä. Tämä on varmasti tällainen EU:n tulevaisuuskeskustelu.

Sen sijaan sen kiistan voimakkaasti, etteikö tämä hallitus olisi tehnyt metsäpolitiikkaa helpottavia toimia. Nimittäin hyvin vastikäänkin metsien saavutettavuutta parannettiin, investoitiin yksityistierahoitukseen, lisättiin kestävänsä metsätalouden rahoitusjärjestelmän eli Kemeran rahoitusta niin, että pienpuun keruu ja ensiharvennusrästit esimerkiksi saataisiin liikkeelle siellä metsissä. Ja tämä on suora eurolisäys. Tuen lisäys on 20 euroa per hehtaari nykyiseen tukitasoon, joka on siis 430 euroa per hehtaari. Minusta nämä ovat merkittäviä tekoja sen puolesta, että metsä nähdään myös voimavarana, varsinkin tällaisessa haastavassa tilanteessa, kun viime vuoden koronan jälkeen meillä on tullut sota syliin ja meidän pitää pystyä tätä uusiutuvan energian osuutta ja uusiutuvan rakennetun materiaalin ja ympäristön osuutta parantamaan, samaan aikaan ratkaisemaan ilmastomuutoskysymyksiä erittäin voimallisesti. Näen metsällä olevan tässä iso rooli ja iso, iso merkitys ja toivon, että tämä kanta on myös eduskunnassa jaettu.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kankaanniemi, olkaa hyvä.

17.12 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa puhemies! Tulkoon nyt oikaistuksi tai toistetuksi, kun edellisessä puheenvuorossa totesin, että me emme ole arvostelleet vaan kannattaneet covidista ja sodasta johtuvia menojen lisäyksiä. Se on ollut oikein viisasta. Siinä, miten nämä tuet ovat yrityksille ja eri tahoille kohdentuneet, tietysti olisi ollut aika paljonkin toivomisen varaa, mutta sen verran tätä hallintoa tunnen, että tiedän, että niitä ei ole ihan helppoa kohdentaa. Mutta jossain kohtaa on mennyt tietysti kyllä aika pahastikin pieleen, ja silloin olisi voinut olla, että olisi vähän ehdollistettu eräitä tukia ja voitu sitten katsoa, perä jopa takaisin, jos ne ovat menneet ihan pieleen, niin kuin osa on saattanut mennä. En nyt syytä ketään, mutta tällainen tilanne on.

Mitä sitten tulee köyhyyteen, niin todellakin hallitus on pikkusen korottanut ja on nyt korottamassa indeksitarkistuksilla Kelan maksamia etuuksia. Eivät nämä korotukset kyllä vastaa tietysti sitä, mikä on kasvava lasku esimerkiksi eläkeläisillä [Hussein al-Tae: Otaanko lisää velkaa?] ja pienituloisilla työttömillä ja muilla, joita meillä on edelleen kuitenkin satojatuhansia. Mutta suurinta huolta kannan niistä matalapalkkaisista työssäkäyvistä ihmisistä, joilla on jonkinmoinen työmatka ja joilla on asumiskustannukset, liikennekustannukset ja ruokakustannukset ja mihinkään muuhun ei jää senttiäkään enää, kun kustannukset ovat nousseet näin hurjasti tällä hetkellä.

Ja näyttää, että tämä inflaatio ei edes hellitä. Vielä pankkivaltuustossa todettiin vuodenvaihteen aikoihin, että tämä on tilapäinen, mutta nyt on nähty, että ei tämä ole tilapäinen

Pöytäkirja PTK 69/2022 vp

vaan näyttää jatkuvan kuukaudesta toiseen, emmekä yhtään osaa arvata, kuinka pahana se on ensi talvena. Ja kun tähän tulee sitten korkojen nousu, niin niiden kotitalouksien tilanne, joilla on matalat tulot ja melkoinen asuntolaina — useimmiten nuoria lapsiperheitä — on katastrofaalinen näillä näkymin. Se koettelee perheen sisäistä sovinnollisuutta, [Hussein al-Tae: Mistä leikkaisitte?] se koettelee työssä käymisen jaksamista ja kaikkea mielen terveyteen asti. — Edustaja al-Tae, kyllä löytyy valtion 65 miljardin budjetista merkittäviä säästökohteita, jotka eivät yhtään Suomen kansan ahdinkoa lisää vaan päinvastoin vapauttavat varoja huolehtia niistä ihmisistä, [Hussein al-Tae: Voitteko kertoa, mitkä ne ovat?] jotka ovat ajautuneet tai ajautumassa syvään ahdinkoon.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin tarkastusvaliokuntaan, jolle muiden erikoisvaliokuntien on annettava lausunto viimeistään 30.9.2022.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi liikenneturvallisuuksmaksusta annetun lain 4 §:n ja liikennevakuutuslain 87 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 86/2022 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Matti Vanhanen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia, ja asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Keskustelu, ministeri Sarkkinen.

Keskustelu

15.03 Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvästä kehityksestä huolimatta Suomessa kuolee ja loukkaantuu vakavasti liikenteessä edelleen liian moni. Ennaltaehkäisevän liikenneturvallisuuksuustyön tarve ei siis ole vähentynyt. Tällä lakiesityksellä turvataan ennaltaehkäisevän liikenneturvallisuuksuustyön tärkeää rahoitusta.

Liikennevakuutusmaksuihin on jo 1950-luvulta asti sisältynyt liikenneturvallisuuksuuden edistämiseksi suoritettua maksuosuutta. Vuodesta 2017 alkaen ennaltaehkäisevän liikenneturvallisuuksuustyön rahoituksesta on säädetty liikenneturvallisuuksmaksusta annetussa laissa. Liikenneturvallisuuksmaksu on tällä hetkellä 1 prosentti maksuvelvollisen vakuutusyhtiön vuosittain liikennevakuutuksesta saamasta maksutulosta. Maksuvelvollisia ovat kaikki Suomessa liikennevakuutusta harjoittavat vakuutusyhtiöt.

Lain voimaan tullessa liikenneturvallisuuksmaksun arvioitiin tuottavan vuosittain suurin piirtein yhtä paljon kuin ennaltaehkäisevään liikenneturvallisuuksuustyöhön tarvitaan varoja. Samaan aikaan liikenneturvallisuuksmaksusta annetun lain kanssa toteutettu liikennevakuutuslainsäädännön uudistus lisäsi kuitenkin merkittävästi vakuutusyhtiöiden välistä kilpailua ja laski liikennevakuutusten hintoja. Tästä syystä liikenneturvallisuuksmaksun tuotto on ollut odotettua pienempi. Tämä on aiheuttanut liikenneturvallisuuksmaksulla rahoitettavien

Pöytäkirja PTK 69/2022 vp

valtionavustusten saajille eli Liikenneturvalle, Liikennevakuutuskeskuksen liikenneturvalisuustyölle ja Ahvenanmaan maakuntahallitukselle epävarmuutta toimintaan myönnettävän rahoituksen määrästä, ja rahoitusta on jouduttu eduskunnan toimesta lähivuosina paikkailemaan.

Liikenneturvallisuusmaksua ehdotetaan nyt korotettavaksi nykyisestä 1 prosentista 1,3 prosenttiin. Korotuksen tarkoituksena on, että liikenneturvallisuusmaksulla kerätyt varat kattaisivat paremmin ennaltaehkäisevään liikenneturvallisuustyöhön tarvittavan rahoituksen eikä muuta budjettirahoitusta tarvittaisi. Liikenneturvallisuusmaksun arvioidaan jatkossa tuottavan vähintään noin 9 miljoonaa euroa vuodessa.

Liikenneturvallisuusmaksun korotus voi tarkoittaa pientä korotusta liikennevakuutusmaksuihin, koska vakuutusyhtiöt kanavoivat liikenneturvallisuusmaksun vakuutusmaksuihin ja siten vakuutuksenottajien maksettavaksi. Korotus on todennäköisesti hyvin pieni, joitain kymmeniä senttejä tai korkeintaan muutaman euron vuodessa, eikä muutos vaikuta autoilun ja liikenteen yleiseen kustannustasoon.

Liikenneturvallisuusmaksun lisäksi tässä samassa hallituksen esityksessä esitetään joitakin muutoksia liikennevakuutuslakiin. Muutokset liittyvät EU:n liikennevakuutusdirektiivin uusien säännösten täytäntöönpanoon.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2023 alussa, ja liikenneturvallisuusmaksun osalta muutokset huomioidaan vuoden 2023 talousarviossa. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Autto.

15.06 Heikki Autto kok: Arvoisa puhemies! Tällä hetkellä eduskunnassa on käsittelyssä muitakin liikenneturvallisuuteen vaikuttavia lakihankkeita, esimerkiksi ajokorttilaki. Se, että 17-vuotiaat jatkossa saisivat — ihan sinänsä perustellusti toki — ajo-oikeuden, varmasti lisää tällaisen yleisen liikenneturvallisuustyön tarvetta, ja varsinkin kun tämä tapahtuu aikana, jolloin maan hallitus on rajusti leikkaamassa poliisien voimavaroja tehdä tällaista liikennevalvontaa, tehdä esimerkiksi liikennevalistustyötä vieraillemalla kouluissa, oppilaitoksissa ja niin edelleen, olemalla läsnä siellä nuorten kuljettajien arjessa, on tietenkin todella tärkeää, että myös tätä liikenneturvallisuustyötä sitten tehdään.

Tässä mielessä, kuten ministerikin omassa esittelypuheenvuorossaan kertoi, kun vakuutusmarkkinoilla on entistä enemmän kilpailua ja sen seurauksena vakuutusmaksut kuluttaja-asiakkaille ovat pääasiassa laskeneet viime vuosina ja sitä myötä sitten myös tämä raha tähän liikenneturvallisuustyöhön on pienentynyt, tämä maksun korottaminen on varmasti perusteltua, koska tämän liikenneturvallisuustyön merkitystä ei sovi vähätellä.

Toki varmasti nyt valiokuntatyön aikana on hyvä perehtyä siihen, ettei tämä aiheuta kohtuuttomia kustannuskasvuja esimerkiksi vaikka taksiyrittäjille tai muulle ammattiliikenteelle, [Perussuomalaisten ryhmästä: Juuri näin!] joka nyt sitten monista syistä johtuen, kun tämä yleinen kustannuskehitys on, mikä se tällä hetkellä on, on suurissa vaikeuksissa. Eli tässä mielessä tämä on varmasti hyvää tarkoittava esitys, ja näin oppositionkin näkökulmasta uskon, että valiokunnassa tulemme tähän vakavasti paneutumaan ja asiaa sinänsä edistämään, mutta tähän liittyy näitä näkökulmia, joihin on vielä syytä perehtyä. [Mikko Lundén: Erinomainen puheenvuoro!]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kiljunen, Kimmo.

Pöytäkirja PTK 69/2022 vp

15.08 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Vanhaa sanontaa mukaillen: parasta terveydenhuoltoa on ennaltaehkäisevä terveydenhuolto. Me puhumme tässä liikenneturvallisuudesta. Voi hyvin suoraan sanoa, että tämä liikenneturvallisuustyö, mitä Suomessa on puoli vuosisataa harjoitettu, on poikkeuksellisen tuloksellista toimintaa. Se on nimenomaan ennaltaehkäisevää toimintaa ja poikkeuksellisen vakuuttavaa. Jos muistan tilastoja oikein, niin liikenneonnettomuuksien määrät ovat kymmenesosaan pudonneet, jos vertailuun otetaan myöskin se, paljonko ajoneuvoliikenne ja liikennemäärät ovat kasvaneet, eli kun ne suhteuttaa toisiinsa — ratkaisevan merkittävä parannus Suomessa. Siinä mielessä kaikki se työ, jota tehdään liikenneturvallisuustyön ja liikennevalistuksen osalta ja niin edelleen, on tähdellistä ja tarpeellista. Tässä lakimuutoksessa nyt halutaan saada hieman lisää voimavaroja tähän ennaltaehkäisevään työhön.

Herra puhemies! Kun ministeri on tässä paikalla, minulla on vähän toinen kysymysalue kuin suorastaan tämä vakuutusmaksuasia, liittyy liikenneturvallisuuteen myöskin suoraan, liittyy valojärjestelyihin ja risteyskolareihin ja näihin vastaaviin. Onko tätä selvitetty, kun maailmalla niissä maissa, joissa on pidemmälle mennyt liikennekulttuuri kuin Suomessa, pyritään tietoisesti siihen, että risteysalueilla olisi kiertoliittymiä niin paljon kuin mahdollista — niin paljon kuin mahdollista? Se on sekä sujuvaa, ympäristöystävällisempää että myöskin jopa turvallisempaa kuin se, että meillä on näitä valokäytänteitä. Helsinki on täynnä näitä liikennevaloristeyksiä. Ymmärrettävästi kaupunkialueilla kyllä näin, mutta kun on jo vähänkin väljempää se asujaimisto esikaupunkialueilla ja muualla, niin pitäisikö pyrkiä systemaattisesti siihen, että nimenomaan suosisimme kiertoliittymiä? Se on myöskin liikenneturvallisuuskysymys.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Lundén.

15.10 Mikko Lundén ps: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Onko nyt oikea aika lisätä liikenteen toimijoiden kustannuksia entisestään? Mielestäni ei missään tapauksessa. Vihreä siirtymä ja Venäjän hyökkäyssota Ukrainaun ovat lisänneet liikenteen toimijoiden kustannuksia vähintäänkin riittävästi. Erityisesti ammattiliikenne on suurten kustannuspaineiden alaisena. Mitään lisäkuluja ei pidä luoda juuri nyt liikenteen ammattilaiselle, ei takseille, ei busseille eikä tavaraliikenteelle.

Liikennevakuutettavilta ajoneuvoilta peritään monia erilaisia lakisääteisiä maksuja. Liikenteen verot ja maksut ovat merkittävä tulonlähde valtiontaloudessamme. Liikennevakuutettavien ajoneuvojen vakuutusmaksuilla katetaan myös ne liikenteessä aiheutuvat vahingot, joiden aiheuttaja ei ole velvollinen vakuuttamaan kulkupeliään eikä osallistu mitenkään näiden kustannusten kattamiseen. Liikennevakuutusmaksuilla katetaan siis kevyen liikenteen vahingot, vaikka vakuuttamaton pyöräilijä tai sähköpotkulautailija olisi vahingon syyllinen osapuoli. Tämä on tärkeää huomata, koska viime aikoina liikenteeseen on tullut paljon erilaisia sähkömoottorilla toimivia menopelejä, jotka eivät ole liikennevakuutuksen piirissä mutta aiheuttavat merkittäviä liikennevahinkoja sivullisille, ja kuskien teloessa itseään myös yhteiskunnalle syntyy merkittävä kustannusrasite hoitokuluista.

Arvoisa herra puhemies! Mielestäni on täysin kohtuutonta, että liikennevakuutuksen maksuja korotetaan tilanteessa, jossa liikenteen kustannukset ovat muutoinkin erittäin voimakkaassa kasvussa. Samoin on täysin epäloogista, että tilanteessa, jossa liikennevakuutusmaksujen maksutaso on laskenut myönteisen liikenneturvallisuuskehityksen myötä, lisätään liikennevakuutettujen toimijoiden maksurasitetta. Liikenneturvallisuustyötä tulee

Pöytäkirja PTK 69/2022 vp

maassamme jatkaa, mutta rahoituksesta eivät voi vastata yksin liikennevakuutettavien ajoneuvojen omistajat ja haltijat. Perusteltua olisi sen sijaan miettiä, tulisiko erilaiset sähkökäyttöiset kevyet kulkuneuvot saattaa liikennevakuutusvelvollisuuden piiriin. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kivisaari.

15.12 Pasi Kivisaari kesk: Arvoisa puhemies! Tämä esitys on liikenneturvallisuutta koskeva ja kyllä kannatettava esitys. Liikenneturvallisuusemaksusta saatu tulokertymä on jäänyt viime vuosina pienemmäksi kuin ennaltaehkäisevään liikenneturvallisuustyöhön tarvittu rahoitus. Vajetta on tästä syystä siis jouduttu paikkaamaan muulla budjettirahoituksella. Koska liikennevakuutuksen maksutulon pienentyminen vaikuttaa pysyvältä, liikenneturvallisuusemaksun prosenttiosuutta on kyllä syytä tarkastella uudelleen.

Tässä esityksessä ehdotetaan, että tieliikenneturvallisuuden edistämiseksi kerättävää liikenneturvallisuusemaksua siis korotettaisiin. Maksun suuruus olisi 1,3 prosenttia vakuutusyhtiön Suomessa saaman liikennevakuutuksen maksutulosta. Liikenneturvallisuusemaksun korotuksella olisi siis tarkoitus varmistaa, että nämä kerätyt varat kattavat paremmin liikenneturvallisuustyöhön tarvittavan rahoituksen. Tässä mielessä mielestäni logiikka on kyllä ymmärrettävä. Liikenneturvallisuusemaksun tuotto on noin 9—10 miljoonaa euroa vuodessa.

Puhemies! Pidän tätä esitystä kyllä kannatettavana, mutta on myöskin totta, kuten edustaja Auttokin totesi, että valiokunnassa on varmasti vielä syytä näitä yksityiskohtia tarkastella. [Mikko Lundén: Kyllä!]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Nurminen.

15.13 Ilmari Nurminen sd: Arvoisa herra puhemies! Itsekin kannatan tätä esitystä liikenneturvallisuusemaksun korottamiseksi, koska tällä hetkellä esimerkiksi meidän Liikenneturvaan on pitänyt aina joka vuosi lisätä varoja budjettivaroista ja tämä rahoituksen pitkäjänteisyys ja ennakointi on tärkeää myös näille alan toimijoille, jotka huolehtivat koko meidän erittäin tärkeästä liikenneturvallisuudesta ja tieliikenneturvallisuudesta. Pitäisin myös perusteltuna, että tätä rahoitusta tarkastellaan myös sen takia, että meille tulee koko ajan uudenlaisia asioita liikenteeseen ja myös tähän pitää saada resursseja. Esimerkiksi tällä hetkellä kaupungeissa, niin Helsingissä kuin vaikka meillä Tampereella, puhuttavat paljon nämä sähköpotkulaudat ja tämäntyyppiset asiat, jotka ovat tulleet uutena. Selvästi on paljon tämmöisiä turvallisuuteen liittyviä asioita, jotka pitää huomioida, niin että pidän perusteltuna, että näihin asioihin myös lisätään rahoitusta.

Sinällään, kuten edellinenkin edustaja sanoi, valiokunnan on varmasti kiinnitettävä huomiota vielä tähän kokonaisuuteen ja autoilun kustannuksiin, mutta tämä määrärahojen lisääminen turvallisuuteen kestäväällä tavalla on hyvä ja kannatettava esitys. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Sarkkinen.

15.15 Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen: Arvoisa puhemies! Kiitoksia edustajille keskustelusta. Aivan kuten edustaja Kiljunen totesi, tämä ennaltaehkäisevä liikenneturvallisuustyö on tärkeää, ja ennaltaehkäisy on myös halvinta, myös mitä tulee liikenneturvallisuuteen.

Pöytäkirja PTK 69/2022 vp

Täällä kannettiin huolta tämän esityksen taloudellisista vaikutuksista autoilijoille. Ymmärrän huolen erityisesti tässä yhteiskunnallisessa tilanteessa, missä kustannukset kasvavat, mutta haluaisin tuoda tähän mittakaavan esiin. Laskennallisesti tämä vaikutus on 50 sentistä 2 euroon vuodessa, eli muutamia senttejä kuukaudessa, puhutaan muutamista senteistä, se on hyvä hahmottaa. Eli tällä ei sellaista suurta tosiasiallista vaikutusta ole autoilun ja liikenteen yleisiin kustannuksiin. En näe tarkoituksenmukaisena sitä, että eduskunta toistuvasti joululahjaraahoista paikkaa liikenneturvallisuuskertymän puutteita. Se ei ole tarkoituksenmukaista, eikä se ole mielestäni myöskään kestävä budjettitekninen toimintatapa Suomessa. Joten siksi näen, että tämän muutoksen tekeminen on perusteltua, ja se on tarpeellista, jotta me tätä tärkeää ennaltaehkäisevää liikenneturvallisuustyötä ja sen rahoitusta pystytään myös tuleville vuosille turvaamaan kestävällä ja jatkuvalla tavalla.

Pohdinta siitä, mistä kulkupeleistä näitä liikennevakuutusmaksuja kerätään, on nähdäkseni mielenkiintoista ja ajankohtaista pohdintaa, ja se on mielenkiintoinen kysymys varmaan myös valiokuntakäsittelyn kannalta, ottaen huomioon liikennevälineiden kehityksen ja myös liikenneturvallisuuteen liittyvät uudet haasteet.

Mitä tulee kysymykseen kiertoliittymästä, niin ehkä liikenneministeri Harakka on parempi siihen vastaamaan. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle Maailman postiliiton yleissopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

Hallituksen esitys HE 91/2022 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Matti Vanhanen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Ministeri Harakka ei ole vielä läsnä, mutta voitaneen siirtyä kuitenkin keskusteluun. — Edustaja Kiljunen, Kimmo.

Keskustelu

15.18 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Olisin mielelläni kyllä kuullut ministerin esittelyn tässä asiassa. — Itse olen Postin hallintoneuvoston puheenjohtaja ja siinä ominaisuudessa ajattelin tukea tätä hallituksen esitystä Maailman postiliiton yleissopimukseen liittyen. Maailman postiliittohan on yksi maailman vanhimpia kansainvälisiä järjestöjä, perustettu jo 1918, ja tietysti kuuluu liittona osaksi YK-järjestöjen perhettä. Tässä suhteessa on tärkeitä, että postilaitoksessa, joka on kansainvälinen luonteeltaan toiminnallisesti — ei ainoastaan kotimainen laitos vaan kansainvälistä toimintaa, koska kirjeet, paketit kulkevat yli rajojen — meillä on yleissopimuksia, joilla säädellään tätä yhteistä postiliikennettä maailmanlaajuisesti.

Pöytäkirja PTK 69/2022 vp

Tässä on pari kolme varaumaa, jotka Suomi on tähän uuteen yleissopimukseen tekemässä. Ne ovat oikeastaan teknisluonteisia. Siinä suhteessa niihin voidaan varmaan yhtyä. Niissä on enemmänkin kysymys siitä, että tuotteella, josta ei ole tullauksia tehty lähettäjamaassa, noudatettaisiin kuitenkin sitä käytäntöä, että tarvittaessa tullattaisiin Suomen lainsäädännön mukaisesti, samoin kuin saattaa olla muita, kotimaisia maksuja, jotka joudutaan sijoittamaan niin, että noudatetaan Suomen lainsäädäntöä. Nämä ovat lähinnä teknisluonteisia asioita ja huomioita, ja odotan, että eduskunta voi hyvinkin yhtyä muilta osin tähän yleissopimukseen, mutta tässä on merkittävää tunnistaa tämä kansainvälinen yhteydenpito.

Tässä suhteessa on tietysti tärkeää se — ja sen takia olisi ollut kiinnostavaa kuulla ministeriä — kuinka nämä yleissopimuksen määräykset nyt koskevat Venäjää tällä hetkellä, koska ilmeisesti Venäjän kohdallahan meillä ovat suhteet poikki. Tämän tapaisten yleissopimustenkin kautta ilmeisesti nämä suhteet ovat poikki, ja tästä olisin mielelläni ministeriltä kuullut, jos hän olisi ollut tässä paikalla, mutta jäämme odottamaan. Jos hän tulee, niin voidaan käydä lyhyesti myöskin tästä aiheesta keskustelua.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Autto.

15.19 Heikki Autto kok: Arvoisa herra puhemies! Mielestäni edustaja Kiljunen esitteli asiaa yhtä hyvin kuin ministeri konsanaan. Tietysti, jos ministeri saadaan paikalle, on hyvä, että hän pääsee tätä esittelemään, mutta Kiljunen tosiaan Postin hallintoneuvoston puheenjohtajan ominaisuudessa kyllä hyvin tätä asiaa esitteli.

Tosiaan valiokunnassa varmasti tämän hyvässä hengessä saamme käsiteltyä, ja varmasti eduskunnan kanta on se, että ilman muuta Suomi on tässä kansainvälisen Postiliiton yleissopimuksessa mukana ja nämä varaumat, joita edustaja Kiljunen tuossa edellä esitteli, ovat perusteltuja. Varaumia ovat pääasiassa tehneet juurikin jossain määrin Suomen kaltaiset maat, ehkä tämmöiset etäämmät, harvaan asutumat maat, joille sitten voi olla merkitystä näillä varauman kuvaamilla asioilla.

Mutta kaiken kaikkiaan tähän rajat ylittävään postiliikenteeseen, pakettien toimittamiseen rajojen yli liittyy tietysti se näkökulma, että tullaus ei ole tärkeää vain sen takia, että saadaan ne asianmukaiset tullimaksut kerättyä, vaan koen kyllä myös niin, että valiokunnassakin ehkä on syytä tässä käydä keskustelua ja ainakin eduskunnan pitäisi poikkihallinnollisesti kiinnittää huomiota siihen, että Tulli on aivan keskeinen myöskin tämmöinen sisäisen turvallisuuden viranomaisen siinä roolissaan, että Tulli pystyisi kyllä sieltä postilähetysten seasta vielä nykyistäkin tehokkaammin seulomaan sitten pois esimerkiksi huumelähetykset tai muuten laittomat, vaikkapa aseita sisältävät lähetykset ja niin edelleen. Tulli varmasti vaatisi jonkin verran lisäresursointia, jotta tätä pystytään entistä tehokkaammin tekemään, mutta uskon niin, että se satsaus kyllä sitten todella taas vähentäisi painetta monien muiden yhteiskunnan keskeisten toimintojen osalta — onpa se sitten poliisin työtä tai sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaisten tai vaikka lastensuojelun työtä — kun esimerkiksi nämä huumelähetykset saataisiin tehokkaammin pois tuolta kansainvälisen posti- ja pakettiliikenteen seasta jo esimerkiksi siellä Helsinki-Vantaan Lentotullissa.

Arvoisa puhemies! Tämä nyt vähän laajensi tätä keskustelua, mutta kun edustaja Kiljunenkin ministeriä kaipailee, niin ajattelin, että sen verran jatkan puheenvuoroa, että ministeri tänne ennättää, mutta ilmeisesti ei ennätä, eli palaamme varmasti tähän asiaan sitten viimeistään valiokunnassa.

Pöytäkirja PTK 69/2022 vp

Puhemies Matti Vanhanen: Joo, niin käy. Nyt keskustelu on päättymässä.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eräiden kansaneläkeindeksiin sidottujen etuuk- sien ylimääräisestä indeksitarkistuksesta vuonna 2022

Hallituksen esitys HE 75/2022 vp

Valiokunnan mietintö StVM 10/2022 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Matti Vanhanen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 10/2022 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Yleiskeskustelu, edustaja Lohi, valiokunnan puheenjohtaja.

Keskustelu

15.23 Markus Lohi kesk (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esityksen tavoitteena on turvata pienituloisten eläkkeensaajien ja etuudensaajien maksukykyä kiihtyvän inflaation tilanteessa. Erityisesti energian ja ruuan hinnannousu on ollut voimakasta jo alkuvuodesta 2022. Venäjän hyökkäys Ukrainaan ja sen vaikutukset ovat kiihdyttäneet hintojen nousua entisestään. Esityksessä ehdotettavan lain perusteella tehtäisiin ylimääräinen indeksitarkistus eräisiin kansaneläkeindeksiin sidottuihin perusturvaetuuksiin sekä toimeentulotukeen. Ehdotettu ylimääräinen indeksitarkistus korottaa esityksen mukaisia muita etuuksia ajalla 1.8.–31.12.2022 ja opintorahaa ajalla 1.8.2022–31.7.2023, koska opintorahan normaali vuotuinen indeksitarkistus tehdään viivästettynä vuosittain 1.8. lukien ja siihen saakka opintorahaa maksetaan esityksessä määritellyn korotuksen mukaisena.

Valiokunta pitää ehdotettua ylimääräistä indeksitarkistusta perusteltuna pienituloisten ostovoiman tukemiseksi ja kannattaa lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana. Ylimääräinen kansaneläkeindeksin tarkistus tehdään vuoden 2022 ensimmäisen vuosineljänneksen keskimääräisen hintatason perusteella, mikä tarkoittaa sitä, että etuuksia korotetaan noin kolme ja puoli prosenttia. Korotus koskee tiettyjä kansaneläkeindeksiin sidottuja perusturvaetuuksia ja rahamääriä. Esimerkiksi täyden kansaneläkkeen määrä nousee noin 24 euroa, työmarkkinatuen määrä noin 26 euroa, opintoraha 14,5 euroa ja toimeentulotuen perusosan määrä noin 18 euroa kuukaudessa. Yksilön tai perheen saaman korotuksen lopullinen määrä kuitenkin vaihtelee tapauskohtaisesti, koska korotettaviksi esitettävät etuudet vaikuttavat myös toisiinsa.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on kiinnitetty huomiota siihen, että ehdotettu korotus on elokuussa voimaan tullessaan pienempi kuin toteutunut hintojen nousu, koska jo huhtikuussa 2022 elinkustannusindeksi oli kohonnut edellisen kansaneläkeindeksin pisteluvusta yli 5 prosenttia. Valiokunta pitää tärkeänä, että hintojen nousun vaikutusta pienituloisten etuudensaajien toimeentuloon seurataan. Jos inflaatio jää korkealle tasolle pitkäksi aikaa, tulee varautua kesken vuotta tehtäviin indeksitarkistuksiin myös jatkossa. Lisäksi

Pöytäkirja PTK 69/2022 vp

valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on kiinnitetty huomiota siihen, että vaikka indeksitarkistus kohdistuu pienituloisimpiin talouksiin, hintojen poikkeuksellinen kasvu kohdistuu erityisesti tiettyihin hyödykeryhmiin, kuten polttoaineiden ja elintarvikkeiden hintoihin, muttei niinkään esimerkiksi vuokriin. Näin ollen hintojen kasvun kohdistuminen yksilötasolla riippuu kotitalouden yksilöllisestä kulutusrakenteesta ja esimerkiksi asuinpaikasta.

Lisäksi esityksen mukainen indeksitarkistus on hallinnollisesti yksinkertainen toteuttaa, mutta korotukset kohdistuvat sosiaaliturvan monimutkaisten indeksisidonnaisuuksien vuoksi osittain epä johdonmukaisesti. Esitetty indeksitarkistus nostaa esimerkiksi ansiosidonnaisen työttömyyspäivärahan määrää ja keventää työeläkkeiden verotusta, mutta se ei nosta ansiosidonnaisia vanhempain- ja sairauspäivärahoja. Valiokunta toteaa, että etuusjärjestelmää tulisi kehittää käynnissä olevan sosiaaliturvauudistuksen yhteydessä johdonmukaisempaan suuntaan niin, että eri etuuksien laskentasäännöt ja indeksisidonnaisuudet olisivat nykyistä yhteneväisempiä.

Arvoisa puhemies! Mietintöön sisältyy yksi vastalause, jonka ovat allekirjoittaneet perussuomalaisten edustajat valiokunnassa. Tältä osin siis mietintö ei ollut yksimielinen.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kiviranta.

15.28 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Inflaation kiihtyminen on johtanut ja johtamassa ostovoiman tuntuvaan heikkenemiseen. Tämä tuntuu rankimmin niillä, joiden tulot ovat hyvin pienet. On tärkeää, että reagointi meneillään olevaan kehitykseen on nopeaa. Lainmuutos auttaa kaikkein vaikeimmassa tilanteessa olevia.

Arvoisa puhemies! Aikaistettu kansaneläkeindeksiin sidottujen eläkkeiden ja etuuksien indeksitarkistus on varsin perusteltu tässä hintojen nousutilanteessa. Erityisesti ruuan ja energian hinnannousu on ollut poikkeuksellisen voimakasta tänä vuonna. Nousu alkoi jo ennen Venäjän hyökkäystä Ukrainaan, mutta hyökkäyksen vaikutukset ovat kiihdyttäneet hintojen nousun tasolle, jollaista ei ole nähty aikoihin. Ylimääräisen aikaistetun korotuksen piirissä ovat muun muassa kansaneläke, takuueläke, perhe-eläke ja lapsikorotus.

Aikaistettu indeksikorotus koskee monia muitakin etuuksia kuin eläkkeitä. Se koskee esimerkiksi työttömyysturvalain mukaista peruspäivärahaa, toimeentulotuen perusosaa ja opintorahaa. Myös maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain mukaiseen luopumistuen täydennysosaan tehdään ylimääräinen indeksitarkistus. Luopumistukijärjestelmästä luovuttiin vuoden 2018 lopussa, eikä uusia luopumistukia siis enää myönnetä.

Seurannaisvaikutuksiin kuuluu myös eläketulovähennyksen suureneminen, joka vähentää tämän vuoden verotuloja 59 miljoonalla eurolla ja keventää verotusta osalla työeläkettä saavia.

Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta pitää mietinnössään tärkeänä, että hintojen nousu vaikutusta pienituloisten eläkkeen- ja etuudensaajien toimeentuloon seuran. Jos inflaatio jää korkealle tasolle pitkäksi aikaa, valiokunnan mukaan myös jatkossa tulee varautua kesken vuotta tehtäviin indeksitarkistuksiin, siis aikaistettuihin tarkistuksiin, ylimääräisinä tarkistuksina, välitarkistuksina. Valiokunnan kantaan on helppo yhtyä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Suomela, olkaa hyvä.

15.31 Iris Suomela vihr: Arvoisa puhemies! Ensin elämisen hintaa nosti korona ja nyt Ukrainan sota, ja siksi on aivan oikein, että sosiaaliturvaa nyt korotetaan. Kiitän sosiaali- ja terveysvaliokuntaa varsin ansiokkaasta lausunnosta. Mielestäni on tärkeää, että tässä miehtinnössä kiinnitetään huomiota myös tuleviin toimiin, joita valitettavasti saatetaan tarvita, sillä Ukrainan sodalle ei ainakaan toistaiseksi ole näkyvissä loppua. Tämä korotus kohdistuu esimerkiksi työttömyysturvaan, eläkkeisiin ja opintorahaan, kuten sekä valiokunnan puheenjohtaja että edustaja Kiviranta äsken hyvin kävivät läpi. On kuitenkin todella nyt syytä katsoa, mitä muita toimia voimme tehdä, jotta tähän hinnannousuun saadaan apua, ja vihreäthän on nyt esittänyt tähän hyvin laajaa keinovalikoimaa, aina lähtien pienituloisten verotuksen keventämisestä.

Monesti erilaisissa verotuissa on haasteena se, että kaikista pienituloisimmat eivät niistä välttämättä pääse hyötymään, ja sen takia onkin ihan paikallaan pohtia, voitaisiinko vaikkapa korottaa perusvähennystä ja sitten kompensoida tämän toimen vaikutus kunnille, sillä tällainen toimi kohdistuisi nimenomaan pienituloisten verotukseen. Toivonkin, että tästä päästään käymään puolueiden kesken laajaa keskustelua, sillä näiden sosiaaliturvan korotusten rinnalle olisi hyvä saada myös pienituloisiin työssäkäyviin kohdistuvia toimia.

On toki myös hyvä muistaa, että näiden indeksikorotusten lisäksi tämä hallitus aikanaan aloitti työnsä korottamalla sosiaaliturvaa ja silloin tehtiin merkittäviä, mittavia korotuksia, paljon näitä korotuksia suurempia. Toisaalta silloin myös osa etuuksista jäi korottamatta. Esimerkiksi opintorahaan ei tuolloin tehty ainakaan samansuuruisia korotuksia kuin moniin muihin etuuksiin, lukuun ottamatta perheellisiä opiskelijoita, ja nyt todellakin olisi paikallaan korjata viime hallituskauden virheet ja se 86 euron valtava leikkaus, joka silloin tehtiin opintorahaan. Opiskelijat ovat todella kärsineet korona-ajasta, he kärsivät nyt myös hintojen noususta yhtenä Suomen pienituloisimmista ihmisryhmistä. Tiedetään, että vajaa toimeentulo on yksi suurimmista syistä opiskelijoiden mielenterveyden haasteiden taustalla, ja siksi nyt olisi todellakin paikallaan tehdä opintorahaan selkeä tasokorotus. Tämä indeksikorotushan korottaa opintorahaa noin 14,5 eurolla, mutta nyt tarvitaan selkeä paikkaus siihen viime kauden leikkaukseen, mielellään myös vähän päälle. Vihreät on esittänyt 100 euron korotusta opintorahaan. Huomionarvoista on, että vaikka tehtäisiin näin suuri korotus opintorahaan, niin silti kyseessä olisi yksi Suomen pienimmistä sosiaaliturvan muodoista. Tässä maassahan on kannattavampaa taloudellisesti olla työtön kuin opiskella, ja tilanne on valtavan epäreilu opiskelijoiden kannalta. Moni voi pohtia, että jos siirtyy työttömyydestä opintorahan piiriin, niin millä sitten elämisensä maksaa, kun opiskelijan toimeentulo on pienempi. Sen takia todellakin opintorahaa olisi paikallaan nostaa.

Lisäksi toimeentulotukeen ja varsinkin sen yksinhuoltajakorotukseen tarvitaan panostuksia. Tätä on esimerkiksi Pauli Rautiainen pitänyt esillä Suomen sosiaaliturvassa. Varsinkaan toimeentulotuki ei ole tällä hetkellä riittävä suhteessa elämisen hintaan.

Yksinhuoltajaperheet ja opiskelijat ovat hyviä esimerkkejä ihmisryhmistä, joihin tämä hintojen nousu erityisen kovaa, mutta hintojen nousu kohdistuu myös alueellisesti eri tavoin. Tilastokeskus kävi tätä asiaa läpi, ja tiedetään, että maaseudulla hintojen nousu on rajusti suurempi kuin kaupungeissa, ja sen takiahan hallitus käynnisti jo helmikuussa selvityksen alueellisesti pienituloisille kohdistettavista toimista. Tällä on nyt todellakin kiire, koska vaikka nyt kesällä aurinko lämmittää eivätkä lämmityksen kustannukset ole samanlaiset kuin muutoin, monella ovat silti edessään vaikkapa liikenteen kasvaneet kulut, ja sitten koittaa jälleen syksy ja uudet haasteet. Nyt olisikin aika saada edistettyä näitä kokonaan uusia toimia, jotta sitten syksyllä voimme olla paremmin suomalaisten tukena. Tähän

Pöytäkirja PTK 69/2022 vp

on esitetty energiarahaa, etuutta joka annettaisiin maaseudulla asuville pienituloisille ikään kuin automaattisesti korvaamaan hintojen nousua. Toki olemme tehneet työmatkavähennyksen kaltaisia toimia ja tukeneet remonteja, mutta nämä kaikki eivät auta sen ensi kuun energialaskun kanssa, ja sen takia tarvitaan myös tällaisia nopeita suoria toimia, jotka kohdistuvat myös pienituloisille työssäkäyville.

Moni on kysynyt, minkä takia vaikkapa bensiinin verotusta ei alenneta. No, ensinnäkin ehdotetut veroalet ovat moninkertaisesti kalliimpia kuin mitä tällainen energiarahan kaltainen järjestelmä olisi. Lisäksi on valitettavasti nähty, että tällaiset veroalet eivät välttämättä alenna sitä hintaa, jonka kuluttaja pumpulla maksaa. Arvonlisäverojen alennuksista on Suomessa tehty laajaa tutkimusta ja todettu, että veroalet eivät välttämättä siirry hintoihin, koska bensayhtiöt voisivat päättää, että he pitävät erotuksen itsellään. Näin on valitettavasti käynyt joissain Euroopan maissa, joissa on ryhdytty massiivisiin veronalennuksiin. Vainkutukset eivät näy kuluttajalle, koska bensayhtiöt pitävät sen rahan itsellään, ja meillä ei markkinataloudessa ole oikein keinoja tällaisia laillisesti estää. Esimerkiksi Hollannissa — kävin viime viikonloppuna hollantilaisten kanssa tästä asiasta keskustelua — suurelta osin veroalet eivät ole johtaneet kunnolliseen hinnanlaskuun pumpulla. Sen takia nämä sadat miljoonat eurot kannattaa mieluummin kohdentaa suoraan niille suomalaisille, joihin tämä kriisi kaikista pahiten osuu, ilman että kukaan pääsee vetämään välistä. Sen takia energiaraha olisi nyt paras vaihtoehto, kaikkien näiden muiden toimien ohella, sosiaaliturvan korotusten, pienituloisten verojen keventämisen ohella.

Valitettavasti nimittäin näyttää siltä, että Ukrainan sota tai talouspakotteet eivät ole päätymässä pian. On hyvä juurikin muistaa, että kaikista eniten Ukrainan sodasta tietysti kärsivät ukrainalaiset. Heistä miljoonat ovat menettäneet kotinsa, läheisensä, lapsensa, puolisonsa, jopa henkensä tämän sodan tähden. Suomalaiset tahtovat seisoa ukrainalaisten rinnalla, mutta samalla on tärkeää varmistaa, että talouspakotteiden jatkolle on sosiaalisesti kestävä pohja, ja sen takia näiden pakotteiden hintaa pienituloisille on nyt pystyttävä korvaamaan. Sen takia tarvitaan laajempiakin toimia kuin tämä indeksikorotus. Tämä oli hyvä alku. On hyvä, että sosiaali- ja terveysvaliokunta kiinnittää huomiota siihen, että tarvitaan tilannetta korjaavia toimia myös jatkossa. Toivonkin, että pääsemme vielä yhdessä miettimään, mitä ne uudet tarvittavat toimet voisivat olla.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Nurminen, olkaa hyvä.

15.38 Ilmari Nurminen sd: Arvoisa puhemies! Hyvä, että hallitus jatkaa sosiaalisesti oikeudenmukaista politiikkaa, ja meidän sosiaali- ja terveysvaliokunta kannattaakin tämän lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana.

Me kiinnitettiin huomiota siihen — tietenkin on hyvä — että tässä tilanteessa, jossa inflaatio kasvaa ja hyödykkeiden hinnat nousevat, me tarvitaan nopeita, kohdennettuja toimia kaikista pienituloisimmille. Kuten täälläkin on tullut esille, nämä ovat hyvä ensiaskele, mutta me tarvitaan vielä lisää toimia tulevaisuudessa, miten me vastataan tähän tämän hetken tilanteeseen.

Tämä kokonaisuus on helppo toteuttaa, kun me puhutaan näistä Kela-indekseistä, mutta sitten meidän on käytännössä vaikea hahmottaa, mihinkä ja keihin se kohdistuu, ja se on paljon riippuvainen siitä, minkälaiset ovat ihmisellä omat kulutustottumukset ja missä sinä asut ja muuta. Tästä ehkä valiokunnassakin käytiin aika pitkäaikainen keskustelu, että kun me tehdään tällankaltaisia muutoksia, niin me tarvitaan tulevaisuudessa yhä helpompi etuus-

Pöytäkirja PTK 69/2022 vp

järjestelmä ja sosiaaliturvan kokonaisuudistus, joka huomioi ihmisten tarpeet ja ehkäisee köyhyyttä ja kannustaa työhön. Me pystytään myös lainsäädännöllä kohdistamaan näitä tukia paremmin heihin, jotka kaikista eniten tätä apua tarvitsevat.

Hyvää tässä on se, että me reagoidaan nopeasti ja tämä kohdistuu kaikista pienituloisimpiin ihmisiin, jotka erityisesti tässä tilanteessa, hintojen nousun keskellä, tarvitsevat tätä tukea. Täällä varmasti keskustellaan vielä näistä jatkotoimenpiteistä. Edustaja Suomela tässä nostikin jo hyviä tulevaisuuden visioita, ja varmasti seuraava edustaja Kiljunenkin ottaa huomioon niin työeläkkeiden kuin muidenkin etuuksien korottamisen tässä tilanteessa. Nämä ovat senkaltaisia asioita, joihin yhdessä nyt pitää kiinnittää huomiota ja ennen kaikkea hakea ratkaisuja. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen, Kimmo, olkaa hyvä.

15.40 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Kiitos edustaja Nurmiselle kannustuksesta työeläkkeiden osalta — kyllä, aion nostaa puheessani senkin asian esille ja ihan ensimmäiseksi vähän harmitella sitä, että ministeri Sarkkinen ei ole tässä paikalla. Hän oli tässä hetki sitten. Olisi voinut olla kuuntelemassa tätä keskustelua: sekä niitä kiitoksia, joita hallitus tästä saa, että myöskin kannustuksia jatkotoimille, joita hallitukselle täällä varmaan on jo annettu. Edustaja Iiris Suomela juuri teki omassa puheenvuorossaan opintotukeen liittyviä parannusehdotuksia — kannatettavia, luonnollisesti, lähtökohdistaan.

Mutta, arvoisa puhemies, tässä iso asia, josta hallitusta on kiitettävä, on oikea-aikaisuus ja täsmätoimi. Me elämme vahvan inflaation oloissa juuri nyt. Siihen vaikuttaa kansainvälinen tilanne, myöskin kotimainen tilanne. Meillä ei nyt vielä hyperinflaatiota ole vallassa, mutta poikkeuksellisen raju hintojen, elinkustannusten nousu, joka kohdistuu moniin haavoittuviin väestöryhmiin hyvin vakavasti: ennen kaikkea ruuan hinnannousu ja myöskin energian hinnannousu. Nämä koettelevat, kuten täällä on useassa puheenvuorossa todettu, erityisesti pienituloisia väestöryhmiä voimakkaasti. Tällä toimella, jota hallitus nyt on esittänyt, johon myöskin valiokunta on yhtynyt ja josta me nyt teemme täällä myöskin päätöksen, pyrimme nyt tekemään aikaistetun, ylimääräisen indeksikorotuksen kansaneläkeindeksisidonnaisiin menoihin. Siinä keskeistä eivät ole ainoastaan opintotukiin tulevat pienet nousut vaan myöskin kansaneläkkeeseen ja takuueläkkeeseen tulevat nousut. Ne nousevat keskimäärin noin 3,5 prosentilla aikaistetusti siten, että korotus tehdään 1. päivä elokuuta sen sijaan, että tehtäisiin vuodenvaihteessa niin kuin normaalin aikataulun rytmityksessä tehdään. Eli tässä suhteessa ollaan tartuttu oikeaan asiaan. Kaikkein haavoittuvimmat väestöryhmät, pienituloisimmat väestöryhmät Suomessa tässä saavat tuen, ja onkin aika saada. Ehdottomasti tärkeä seikka, ja tämä on tuotu tässä monesti esille. Takuueläke nousee 30 eurolla kuukaudessa, ja täysi kansaneläke nousee 24 euroa. Ne ovat vastaantuloa siinä, että hinnat ovat kasvaneet niin suuriksi.

Arvoisa puhemies! Kuten edustaja Nurminen tässä sanoi ja edustaja Suomelakin toi esille, meidän täytyy katsoa tätä kokonaisuutta. Edustaja Suomela korosti ennen kaikkea opintotukiin liittyvää rakenneuudistusta, tarvetta siihen, että sinne tehtäisiin tasokorotus sen lisäksi, että tehdään tämä aikaistettu indeksikorotus, joka tässä nyt tulee.

Minä, arvoisa puhemies, nostaisin toisen olennaisen väestöryhmän, joka tässä pitäisi ottaa paremmin huomioon kuin nyt otetaan. Ja minä puhun ikäihmisistä — minä puhun yli 65-vuotiaista. Kannattaa muistaa se, että kansaneläke ja täysi takuueläke eivät ole itse

Pöytäkirja PTK 69/2022 vp

asiassa meidän vanhuuseläkettämme, vaan ne ovat perusturvaa. 70 prosenttia täyttää kansaneläkettä saavista on työkyvyttömyyseläkeläisiä, siis työkyvyttömiä ihmisiä, työikäisiä ihmisiä, eivät siis vanhuuseläkeläisiä. Kuten sanottu, he ovat erittäin haavoittuva, poikkeuksellisen haavoittuva ryhmä, ja heille tämä korotus on erittäin tarpeellinen, siitä ei ole kysymys, vaan on kysymys siitä, kuinka me huolehdimme myöskin 1,4 miljoonasta yli 65-vuotiaasta ihmisestä, joista 700 000 saa alle 1 480 euroa kuukaudessa — mediaanieläke on tällä hetkellä se. He ovat pienituloisia ihmisiä, ja heitä koettelee erittäin vahvasti tämä hintojen nousu juuri nyt, ennen kaikkea ruoka ja asumiskulut ja energiakustannukset. Tullaanko me työeläkeläisiä vastaan, 1,4:ää miljoonaa ihmistä vastaan, vai ei? Tämä on nyt auki oleva... 98 prosenttia yli 65-vuotiaista saa työeläkettä, se on Suomen vanhuuseläke. Se on siis Suomen vanhuuseläke.

Ja nyt tässä olen tehnyt kirjallisen kysymyksen, arvoisa puhemies, hallitukselle ja myöskin sain puheenvuoron kyselytunnilla. Kysyin ministeri Saarikolta silloin siitä, että kun olemme nyt tässä tilanteessa, niin eikö myöskin työeläkkeisiin — eikö myöskin työeläkkeisiin — pitäisi tehdä tämä aikaistettu ylimääräinen korotus. Työeläkkeitä korotetaan keran vuodessa eli tammikuun 1. päivä. Nyt meillä on toukokuussa yli 7 prosenttia inflaatio. Tästä kärsivät ikäihmiset Suomessa rajusti, ja meillä pitäisi tehdä aivan samalla tavalla kuin aikoinaan on ollut energiakriisin oloissa vuosina 1977–1984: meillä on ollut kaksi kertaa vuodessa työeläkeindeksikorotukset. Nyt täytyisi tehdä sama asia myöskin 1.8. — työeläkkeisiin vastaava korotus. Se ei itse asiassa eläkejärjestelmän kannaltakaan ole ratkaisu rahoituksellisesti, koska tämä vain aikaistaa sen korotuspaineen, mutta tulisi suureen apuun tässä tilanteessa ikäihmisille.

Harmittaa se, arvoisa puhemies, että ministeri Sarkkinen ei ole tässä nyt paikalla, kun hän olisi voinut vastata siihen, tuleeko hallitus nyt sillä omalla esityksellään koskien näitä työeläkeläisiä. Tiedän, että se neuvotellaan kolmikannassa eli työmarkkinajärjestöjen kanssa yhdessä, mutta hallitus voisi olla tässä asiassa aloitteellinen, ja harmi, että ministeri nyt täältä puuttuu, mutta odotamme kirjalliseen kysymykseen vastausta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Juuso, olkaa hyvä.

15.46 Kaisa Juuso ps: Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset kyllä kannattavat sitä, että näitä kansaneläkeindeksiin sidottuja etuuksia korotetaan. Olemme eri mieltä siitä, kuinka paljon niitä korotetaan, johtuen siitä, että nythän tässä on otettu vertailukohdaksi vuosien ensimmäinen neljännes — tammi-, helmi- ja maaliskuu — ja laskettu siitä sitten tämä indeksipisteluku, mikä korottaa näitä etuuksia 3,5 prosenttia. Inflaatio on kuitenkin ollut paljon korkeampi. Se oli maaliskuussa 4,5, huhtikuussa 5,7 ja niin edelleen. Ja se, mitä perussuomalaiset tässä esittävät, on se, että me katsoisimme hieman uudempia tietoja ja lasimme indeksipisteluvun ottamalla siihen helmikuun, maaliskuun ja huhtikuun tiedot, jolloin se olisi hiukan korkeampi ja se korottaisi näitä etuuksia hieman vielä tätäkin enemmän. Inflaatio tosiaanakin laukkaa yhteiskunnassa nytten, ja kansalaisten ostovoima on romahtamassa. Jotakin tälle täytyy tehdä. On ihan hyvä, että lähdetään nyt ainakin tällä tavalla liikkeelle, mutta toki olisi vielä hyvä hallituksen miettiä muitakin keinoja, millä tavalla turvataan kansalaisten ostovoima.

Arvoisa puhemies! Ehdotan, että käsittelyn pohjaksi otetaan perussuomalaisten vastalauseen mukainen ehdotus.

Pöytäkirja PTK 69/2022 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Huru, olkaa hyvä.

15.47 **Petri Huru ps:** Kiitos, arvoisa herra puhemies! Kannatan edustaja Juuson tekemää esitystä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kivisaari, olkaa hyvä.

15.48 **Pasi Kivisaari kesk:** Arvoisa puhemies! Meistä jokainen on tietysti havainnut kaiken kallistuneen. Hintojen nousu on todella vaikuttanut erityisesti pienituloisiin ihmisiin, joilla tulot ovat menneet jo aiemmin suoraan kulutukseen. Tämä hallituksen päätös on tästä syystä totta kai tärkeä. Toimeentulotukeen ja kansaneläkeindeksiin sidottuihin perusturvaetuksiin tehdään elokuussa ylimääräinen indeksitarkistus, joka siis, kuten täällä on todettu, nostaa etuuksia noin 3,5 prosenttia. Ja kyllä, korotus siis koskee valtaosaa näistä sosiaalietuuksista, muun muassa kansaneläkettä, takuueläkettä, perhe-eläkkeitä, sairauspäivärahaa, vähimmäistasoisia vanhempainpäivärahoja, kotihoiton tukea, yksityisen hoidon tukea ja niin edelleen. On myöskin totta, mitä täällä aikaisemmissakin puheenvuoroissa on tuotu esille ja rehellisyydenkin nimessä on todettava, että myös tämä toimi, joka on välttämätön ja oikea, on osaltaan laastarointia. Hyviä asioita tietenkin kaikki nämä edellä olevat ovat, mutta tunnistan sen, että niiden vaikuttavuus ei kata sitä tosiasiaa kokonaan, että monet ovat kyllä helisemässä näitten kustannusten kanssa. Saamme siis samalla rahalla koko ajan yhä vähemmän.

Puhemies! Näitten pienempien etuuksien korottaminen on tietenkin erittäin tärkeää, kun hinnat nousevat. Myös keskusta on kantanut pienempien etuuksien korottamisesta huolta jo aikaisemminkin, pienemmänkin inflaation aikana, jotta etuudet eivät jää jälkeen ansiotulojen kehityksestä. Nyt kansaneläkeindeksiin sidottuihin etuuksiin tehtävät korotukset ovat prosentuaalisesti isompia kuin mitä palkkoihin on tulossa korotuksia.

Puhemies! Hyvä esityshän tämä on, mutta kyllä tässä vielä murheet jatkuvat.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Autto, olkaa hyvä.

15.50 **Heikki Autto kok:** Arvoisa puhemies! On inhimillisesti tärkeää huolehtia siitä, että etuuksien ostovoima säilyy, mutta näin rajussa inflaatiotilanteessa, jossa ollaan kansantaloutena, on tärkeää huolehtia siitä, että kansantalous ei hyydy, jotta meillä on tulevaisuudessa varaa ylläpitää hyvinvointiyhteiskuntaa niin palveluineen kuin perusteltuine tulonsiirtoineen.

Tämän vuoksi nyt jos koskaan maan hallituksen tulisi tarttua kokoomuksen ajatukseen siitä, mitä olemme jo aiemmissa vaihtoehtobudjeteissamme tuoneet esiin, että nyt jos koskaan on työmiljardin aika. Työtulojen verotusta tulee keventää, jotta ihmisten ostovoima säilyy, jotta esimerkiksi palvelusektorille riittää Suomessa kysyntää ja jotta työn vastaanottamisen kannusteet säilyvät. Nyt pitää huolehtia siitä, että kansantalous ei hyydy, ja tämän vuoksi tarvitaan merkittäviä työtulojen verojen kevennyksiä.

Tällä on, arvoisa puhemies, myös erittäin tärkeä kilpailukykyämme ylläpitävä vaikutus, koska nyt, kun hinnat ovat erittäin korkeita, joudumme varmasti olemaan kansakuntana, kansantaloutena ja joutuvat olemaan ennen kaikkea työmarkkinaosapuolet kieli keskellä suuta sen suhteen, että liian suuret palkankorotukset tässä tilanteessa eivät lähde sitten taas nakertamaan kilpailukykyämme suhteessa keskeisiin kilpailijamaihin, kun joka tapaukses-

Pöytäkirja PTK 69/2022 vp

sa varmasti maailmantalouskin tulee sodan seurauksena ja sodan kerrannaisvaikutuksina tulevien seurausten vuoksi — vaikkapa tämä valtava energian hinnannousu — käymään läpi hyvin turbulentteja aikoja lähivuosina. Eli tässä mielessä toivon todella hallituspuolueilta ymmärrystä paitsi kaikkein pienituloisimmille myös kaikille palkansaajille, että työtulojen verotuksen keventämisen kautta lähdetäisiin varmistamaan, että kansantalous ei tässä tilanteessa hydy.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Myllykoski, olkaa hyvä.

15.52 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Pakko sanoa, että parempi tehdä kuin jättää tekemättä. Tässä kohtaa voi kiittää hallitusta, että se on reagoinut mahdollisimman nopeasti ja valmistellut lainsäädäntöä, jolla tämä tarkistus voidaan tehdä. Se ei toki kaikkea kata mutta hyvin laaja-alaisesti ottaa varsinkin nimenomaan kaikkein vähävaraisimmat ja pienituloisimmat huomioon. Siinä mielessä täytyy näin vasemmistolaisena kansanedustajana olla tyytyväinen, että tässä hallituksessa nähdään se, mitä tarkoittaa, kun on sosiaalisesti oikeudenmukainen hallituskoalitio tässä maassa, ja että me tiedämme, että olemme joutuneet ottamaan velkaa. Meitä arvostellaan kokoomuksen suunnalta siitä, että teemme vain velkaa. Mutta kun yritystuista puhuttiin tässä koronan aikana, niin toistuvasti kokoomuksen puolelta kerrottiin, että ”liian vähän”, ”liian vähän”, mutta ette koskaan kertonut, mistä se tuleva velka olisi sitten rahoitettu, [Heikki Auton välihuuto] vielä enemmän, että meillä olisi ollut siihen mahdollisuuksia. Tervehdin tätä esitystä erittäin hyvänä.

Toivotaan, että keksimme vielä joukon toimia, joilla pystymme puuttumaan kaikkein pienituloisimpien, varsinkin eläkeläisten, asemaan. Minua huolestaa se, että meillä on paljon yksinäisiä leskiä ja pariskuntia tuolla maalla, joittenka kiinteistöverot ja se, mitä he joutuvat maksamaan, ovat aika suuri rasite siihen nähden, mitä he kunnalta saavat palveluita.

Toisaalta haluaisin pohtia sitä, olisiko meillä mahdollisuus tuoda uusi elementti siirtohintoihin, kun en ole koskaan sitä logiikkaa ymmärtänyt, että kun sähkön hinta nousee, niin miksi siirtohinnan kustannukset nousevat. Se virta kulkee siellä aivan yhtä lailla. Siinä pitäisi olla joku katto, joka leikkaa sen sähkön hinnan korotusvaikutukset siirtohintoihin ja sitä kautta veroihin. Joitakin uusia elementtejä meidän pitää pystyä rakentamaan. Enkä tarkoittanut, että markkinakattoja laitetaan, vaan että jossain kohtaa tullaan kohtuullisesti vastaan niitä kaikkein pienituloisimpia. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen, Kimmo, olkaa hyvä.

15.55 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Myllykoski tässä kiitti hallitusta oikeudenmukaisuudesta vasemmistoliittolaisena kansanedustajana. Minä sosiaalidemokraattisena kansanedustajana haluan sanoa myöskin, että hallituksella on sosiaalinen omatunto. Ja se näkyy tässä esityksessä, että niin välittömästi ja oikea-aikaisesti kuin vain voidaan toimia, tehdään näihin kansaneläke-etuustyyppisiin indekseihin nämä aikaistetut korotukset.

Sillä, että äsken käytin puheenvuoron, jossa totesin myöskin, että meidän täytyisi varsinaiseen vanhuuseläkkeeseen eli työeläkkeisiin tehdä samantapainen joustavuus — kaksi kertaa vuodessa tällaisen voimakkaan inflaation oloissa tehdä ne korotukset — en lain-

Pöytäkirja PTK 69/2022 vp

kaan halunnut aliarvioida sitä, että näihin kansaneläkkeisiin, takuueläkkeisiin ja muihin opintotukia myöten tehdään nämä korotukset.

Mutta, arvoisa puhemies, tässä on semmoinen käsitteellinen ongelma, jossa me kansanedustajatkin usein olemme — ja ennen kaikkea kansalaiset ovat — vähän harhaisessa käsityksessä. Kun me puhumme kansaneläkkeestä, meillä on ensimmäisenä mielessä, että se hän on se vanhuuseläkkeemme, se on se ikäihmisten eläketurva. Näinhän tietysti Suomessa on ollut 1930-luvulta alkaen, kun kansaneläkejärjestelmä luotiin. Se oli se peruseläke, joka annettiin kaikille suomalaisille vuoteen 95, jolloin kansaneläkkeen pohjaosa poistettiin työeläkkeistä ja työeläkejärjestelmästä tuli se varsinainen vanhuuseläkkeemme. Ja siinä tilanteessa me nyt juuri olemme, että valtaosa täyttää kansaneläkettä saavista ei ole enää vanhuuseläkeläisiä vaan työikäisiä työkyvyttömyyseläkkeellä olevia.

Silti kannattaa, arvoisa puhemies, muistaa, että alle 1 300 euron työeläkkeissä on mukana myöskin kansaneläkettä. Eli kyllä merkittävä osa tietysti näistä kansaneläkemaksuista eli kaksi kolmasosaa itse asiassa menee ikäihmisille, mutta ne menevät niin pieninä siivuinä, että nämä korotukset, joita nyt tässä esityksessä tehdään indeksikorotuksen osalta, eivät ole merkittäviä. Sen takia, arvoisa puhemies, korostin sitä, että nyt meidän on aika myöskin tarttua niihin työeläkkeisiin tältä osin ja tehdä nämä aikaistetut indeksikorotukset sinne.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

15.57 Katja Hänninen vas: Arvoisa herra puhemies! Äärimmäisen tärkeästä keskustelusta on tänään kysymys, sillä kuten me tiedetään, tämä hallituksen tekemä esitys ylimääräisestä indeksikorotuksesta on välttämätön toimi tässä vaikeassa tilanteessa, jossa — kuten olemme nähneet — elinkustannusten hinnat ovat nousseet todella rajusti ihan vähässä ajassa. Tietysti muun muassa inflaatio mutta myös Venäjän hyökkäyssodan vaikutukset ovat tähän vaikuttaneet.

Me vasemmistoliitossa olemme varsin tietoisia siitä, että korotukset ovat pieniä. Nimitäin Suomen perusturvan taso on ollut riittämätön jo pitkään. Vasemmiston työn ydin on ollut ja on myös tietysti tulevaisuudessa taata, että myös pienituloisille on turvattu riittävä elintaso ja hyvän elämän edellytykset. Kaikilla Suomessa ei ole mahdollisuutta nostaa elintasoaan työtä tekemällä, ja tiedämme varmaan kaikki myös sen, että tänä päivänä työtä tekevien köyhien määrä on kasvanut aika paljon ja moni lapsi elää köyhyydessä, vaikka vanhemmat olisivatkin työssä.

Ministeri Sarkkisen tekemä ehdotus ylimääräisestä indeksikorotuksesta on siten tärkeä ja nopea vastaus pienituloisten arjen vaikeutumiseen. Tuloerojen ja köyhyyden estämiseksi tarvitsemme laajoja toimia, joista tässä salissa edelliset puhujat ansiokkaasti ovat puhuneet jo, ja me tarvitsemme myös yhteisen vision. Niihin vasemmisto vastaisi perusturvan pysyvällä korotuksella, ja myös perustulo voisi olla yksi ratkaisu riittävän perustoimeentulon varmistamiseksi.

Olen itse tehnyt kaksi lapsilisäaloitetta, joilla molemmilla olen halunnut tuoda esille lapsiperheköyhyyden ja joilla molemmilla haluaisin myös tuoda — tai olen tuonutkin — tähän saliin sellaiset esitykset, joilla voidaan välittömästi, hyvin pienellä byrokratialla helpottaa lapsiperheköyhyydessä asuvien perheiden arkea. Toinen näistä lapsilisäaloitteista oli sellainen, että siinä esitin lapsilisää maksettavaksi 18 vuoteen, kun nykyisin lapsilisää maksetaan siihen asti, kun lapsi täyttää 17 vuotta. Sitten tämä toinen lapsilisäaloite, jonka

Pöytäkirja PTK 69/2022 vp

olen nyt tehnyt jo kolme kertaa, oli sellainen, että lapsilisä olisi tämmöinen niin sanottu etuoikeutettu tulo, jota ei otettaisi huomioon toimeentulotukea laskettaessa.

Mutta itsekkin kannan huolta työeläkettä saavien osalta ja opiskelijoiden toimeentulosta, ja myös edustaja Kiljunen toi esille, että myös työkyvyttömyyseläkkeellä olevilla on toimeentulovaikeuksia tällä hetkellä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annetun lain ja rahanpesun selvittelykeskuksesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 163/2021 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 11/2022 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 163/2021 vp sisältyvien 1.-2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi energiaintensiivisen teollisuuden sähköistämisestä

Hallituksen esitys HE 36/2022 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 11/2022 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö TaVM 11/2022 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Avaan yleiskeskustelun. Edustaja Kiviranta, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.01 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! On tärkeää, että paljon sähköä käyttävälle teollisuudelle korvataan päästökaupassa sähkön hinnasta aiheutuvia kustannuksia. Tuettavista toimialoista suurin on metsäteollisuus. Tärkeitä toimialoja ovat myös metalliteollisuus ja kemianteollisuus. Tuki vahvistaa paljon sähköä käyttävien yritysten mahdollisuuksia uudistaa prosessejaan. Teollisuus tietenkin etsii ja toteuttaa koko ajan hiilineutraaliutta edistäviä ratkaisuja. Se on myös huomionarvoinen asia. Tukien myötä suomalaisten vientiyritysten menestymismahdollisuudet paranevat.

Arvoisa puhemies! Talousvaliokunnan asiantuntijakuulemisessa sähköistämistuen on varsin laajasti katsottu olevan vallitsevissa kilpailuolosuhteissa perusteltu. Talousvaliokunta pitää keskeisenä, että järjestelmä kannustaa energiapanosten tuottavuutta lisääviin toimiin ja edistää kehitystä mukaan lukien vetytalouden mahdollisuudet. Tukijärjestelmän toimivuutta, riittävyyttä ja vaikuttavuutta on tarpeen koko ajan arvioida.

Pöytäkirja PTK 69/2022 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Autto, olkaa hyvä.

16.02 Heikki Autto kok: Arvoisa herra puhemies! Eduskunta voi varmasti hyväksyä aivan hyvillä mielin nyt tämän talousvaliokunnan mietinnön ja lain sisällön tässä ensimmäisessä käsittelyssä. Mutta tosiaan laajemmin tähän Euroopan unionin viitekehykseen taata Suomelle mahdollisuudet harjoittaa järkevää energiapolitiikkaa, tehdä kestävästä teollisuudesta ja laajemminkin elinkeinopolitiikkaa täytyy kyllä todella voimakkaasti kiinnittää nyt huomiota. Aivan näinä päivinä Euroopan parlamentti, kollegamme siellä, äänestää laajasta kokonaisuudesta, joka liittyy tähän EU:n Fit for 55 -kokonaisuuteen päästöjen vähentämiseksi. Samaan aikaan komissio on esitellyt tämän REPowerEU-kokonaisuutensa, jolla toisaalta vähennetään Euroopan riippuvuutta Venäjän fossiilisesta energiasta mutta johon sisältyy esimerkiksi ajatus siitä, että kokonaisenergiankäyttöä vähennetään.

Arvoisa puhemies! Tämähän on ajatus, joka ei kyllä sovi yksin sen tavoitteen kanssa, että pääsisimme irti fossiilisen energian käytöstä. On tosiasia, aivan luonnontieteellinen tosiasia, että kun siirrymme käyttämään uusiutuvia energialähteitä, joihin sitten liittyy myös sitä, että energiaa joudutaan muuttamaan olomuodosta toiseen, jotta käyttökohteisiin saadaan toimitettua riittävä määrä energiaa — puhun nyt vaikkapa liikenteen vaatimista polttoaineista ja niin edelleen — niissä väistämättä syntyy energiahäviöitä. Ja kun haluamme päästä tällaiseen päästöttömään maailmaan, jossa hiilidioksidin määrää ilmakehässä emme lisää, niin väistämättä se johtaa suurempaan primäärienergian käytön tarpeeseen. Ja tässä mielessä, kun haluamme säilyttää Suomessa varmasti vähintään nykyisen elintason ja Euroopassa monissa maissa, joissa elintaso on Suomea alhaisempi, nostaa elintasoa tulevaisuudessa, niin se väistämättä tarvitsee lisää energiaa. Tässä mielessä on tärkeää, että Euroopassa tehdään energiapolitiikkaa ja ilmastopolitiikkaa, joka mahdollistaa nimenomaan energian käytön.

Viime viikonloppuna oli lakkiaiset. Jokainen meistä voi muistella omilta kouluajoilta sitä, että energia on kykyä tehdä työtä, ja työllä se on menestys tulevaisuudessakin rakennettava. On tärkeää, että tällä esityksellä nyt tuetaan sitä suomalaisen teollisuuden energiansaantia ja kykyä tehdä työtä ja rakentaa menestystä maaillemme.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

16.05 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Lyhyesti tästä asiasta, energiain-
tensiivisen teollisuuden tukemisesta. Suomi on energiaa paljon käyttävä maa, ja yhtenä syynä siihen ovat tietenkin korkealaatuiset tuotteet, mitä teemme. Tyypillinen esimerkki lienee metallituotteita valmistava tehdas, jossa tehdään paljon hitsaamista ja jopa metallin sulattamista. Se vie valtavasti sähköä, samoin paperikone. Iso paperikone on valtava sähkösyöppö. Siitä on vähän väärä mielikuvia tuolla, että metsäteollisuus tuottaa itse sähkönsä. Totta kai se tuottaa, sellutehdas tuottaa sähköä paljon sivutuotteenaan, mutta paperikone on valtava sähkösyöppö.

Mutta tähän jatkuvaan tukipolitiikkaan liittyy nyt valtava vaara, jonka haluan nostaa tässä yhteydessä esille. Sinänsä hallituksen esitys on kannatettava, minulla ei ole siihen huomautettavaa. Mutta varoittaisin siitä, kun tänäpäivä talousvaliokunta käsittelee sellaista paperia kuin valtioneuvoston jatkokirjelmä komission ehdotuksesta sosiaalirahaston perustamisesta. Täällä on taas vireillä komissiossa tällainen ei- yksimielisyysperiaatetta vaativa elvytyspaketti, jolla oltaisiin tukemassa niitä valtioita, niitä sosiaalisesti vaikeaan ase-

Pöytäkirja PTK 69/2022 vp

maan joutuneita maita, jotka nimenomaan energian hinnannousun takia joutuvat kärsimään. Milloinkahan tässä talossa, arvoisa puhemies, ymmärretään se, että tämä noidanhähän päättyy konkurssiin? Me velkaannumme nyt jo tämän vuoden aikana 8—10 miljardia. Veikkaan, että kun vuosi on lopussa, niin olemme jo 10 miljardissa. Eihän tällä keinoin voi enää jatkaa.

Euroopan unioni syyttää tällaisia esityksiä jatkuvasti ohi liittymissopimuksen ilman minäkäänköistä mandaattia. Se tulee meidän sosiaalipolitiikkaa ohjaamaan, ottaa ikään kuin asiat itselleen ja sitten vaatii jäsenmailta rahaa, että meidän pitää tukea italialaista bensiinin hintaa taikka sähkön hintaa taikka asumiskustannuksia — tai peräti, kun nyt on menossa tämä elvytyspaketin ratkaisu, jossa tuetaan remontteja jopa sataan prosenttiin asti Euroopan eteläisessä laidassa eli Italiassa. Eihän tällaisessa taloudenpidossa ole enää mitään järkeä.

Sinänsä tämä esitys, mikä liittyy suomalaiseen teollisuuteen, on kannatettava, mutta Euroopan unionissa, jos ei järkiin tulla, tälle tarinalle tulee ruma loppu, koska eihän tällainen meno voi jatkua. Tämähän on konkurssitaloudenpitoa. Se koskee myös Suomen valtiota. Ja jos joku ei minun puheitani usko, niin kannattaa tutustua vaikka Kallion laskuopin mukaiseen kertolaskuun eli prosenttilaskuun. Katsokaapa nykyiset Suomen velat, jotka ovat valtion velkoja, kuntien velkoja ja kotitalouksien velkoja. Lasketaanpa siihen kaksi prosenttia lisää korkoa, mikä todennäköisesti on nyt nousemassa, kuten kaikki tiedämme, niin olemme siinä tilanteessa, jota minä en haluaisi edes kuvitella.

Järki tähän pitää jo löytyä. Ei tämä tällainen tukipolitiikka voi loputtomiin jatkua.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Myllykoski, olkaa hyvä.

16.08 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Yhdet yhtäläisyysmerkit haluaisin tässä keskustelussa vetää: energiaintensiivinen teollisuus on yhtä kuin vientiteollisuus, ja vientiteollisuus on se, millä me kansantaloudestamme huolehdimme. Tiedän, että tästä varmasti on hallituksen sisällä ollut erinäisiä vääntöjä, kun ollaan yleensäkin pohdittu energiaintensiivisen teollisuuden tukimuotoja tässä kontekstissa, keskustelua on käyty useina vuosina ja sitä on hieman osoiteltu sormella, mutta siinä mielessä pitää uskaltaa nähdä se totuus, että tässä on myös meidän oma kilpailuasetelmamme. Ei ole mitenkään uusi tieto, että olemme jossakin vaiheessa jonkun paperikoneen joutuneet sulkemaan, joka on ollut tuottavampi, kannattavampi Suomessa, mutta meidän energiapalautusjärjestelmämme on tehnyt siitä kilpailukyvyttömän esimerkiksi Saksassa toimivaan paperikoneeseen verrattuna. Pitää siis nähdä metsä puilta ja tunnustaa se tosiasia, että kysymys on myös meidän kilpailukyvyystämme meidän vientiteollisuudessa.

No, tässä yhteydessä tietysti meidän pitää uudistua, ja sitä kautta tämä tuki on myös niin kuin ohjaava toimenpide, jolla me voimme sitten paremmin huomioida meidän uusiutuvan. Vaikka edustaja Autto kyllä oikein totesi, että on tietysti tiettyjen oppien vastakkainasettelua eikä voida vain säästää, jos kerran tarvitaan aina enemmän energiaa, ja energia joutuu muuttamaan olomuotoaan — hyvä huomio, arvostan kommenttianne siltä osin — mutta on tärkeää, että olemme pystyneet reagoimaan tässä kohdin, ja uskon, että oppositiokaan ei kovasti hallitusta moiti, että tämäkin askel on tällä kertaa otettu.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Sankelo, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 69/2022 vp

16.10 **Janne Sankelo kok:** Arvoisa puhemies! Tässä käytettiin niin hyviä puheenvuoroja, että ajattelin itsekin talousvaliokunnan jäsenenä tähän teollisuuden sähköistämistukeen muutamana sanana sanoa.

Siis kuitenkin lähtökohta tässä tilanteessa — kun energian hinta on noussut kautta linjan, me olemme irrottautumassa ja osittain jo irrottautuneet Venäjän energiasta — on se, että on kyllä todella tärkeää, että me huolehdimme muuttuneissa olosuhteissa ja tulevaisuudessa myös suomalaisen perusteollisuuden toimintaedellytyksistä. Aika useinhan me täällä eduskunnassa katsotaan tulevaisuuteen ja mietitään sellaisia aika lennokkaita näkymiä Suomen talouden ja hyvinvoinnin kannalta, mutta kuitenkin totuus on se, että kun katsotaan esimerkiksi meidän kansantuotetta ja merkittävimpiä vientialoja, jotka ihan oikeasti jauhavat sen hyvinvoinnin suomalaisille, niin kyllä siellä perusteollisuudella, metsäteollisuudella, metalliteollisuudella, on iso merkitys. Nämä kaikki ovat semmoisia toimialoja, että ne eivät niin kuin höyhenenkeveästi toimi, vaan siellä tarvitaan energiaa. Sen takia on tosi tärkeää, että riippumatta siitä, minkälainen hallituskombinaatio aina on — aika ajoihin nämä vaihtuvat, ja käsittääkseni ensi keväänäkin vaihtuu — kuitenkin jatkossakin huolehdimme siitä, että meidän teollisuus on kilpailukykyinen verrokkimaihin nähden, koska yritykset katsovat globaaleja markkinoita ja on niin tavattoman helppoa nykymaailman aikana katsoa, että jos Suomessa ei pystytä toimimaan kilpailukykyisesti, niin se toiminta siirtyy rip rap, suhteellisen nopeaan, jonnekin muualle. Se on vain se realiteetti. Voidaan sitä täällä moitiskella, mutta näin se tapahtuu. Mutta näillä edellytyksillä, mitä tässäkin hallituksen esityksessä nyt on, pyritään vastaamaan tähän akuuttiin tilanteeseen.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 36/2022 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisälön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana olevien kuntien työttömyysturvaan liittyviä tehtäviä koskevan lainsäädännön muuttamiseksi

Hallituksen esitys HE 61/2022 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 6/2022 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Käsittelyn pohjana on työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan mietintö TyVM 6/2022 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Avaan yleiskeskustelun. Edustaja Kiviranta, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.13 **Esko Kiviranta kesk:** Arvoisa puhemies! Esityksen tavoitteena on vahvistaa kuntien roolia työttömyysturva-asioissa ja nopeuttaa ja sujuvoittaa kokeilualueen kunnan asiakkaana olevan henkilön työttömyysturva-asoiden käsittelyä. Muutokset eivät vaikuta työttömyysetuuden saamisen edellytyksiin eivätkä muutoinkaan työnhakijoiden oikeuksiin tai velvollisuuksiin. Avainasemassa on joustavuus ja se, että kunnille annetaan aiem-

Pöytäkirja PTK 69/2022 vp

paa enemmän vapautta järjestää työttömyyspalvelut. Tämä tietysti tarkoittaa myös lisää vastuuta. Joustamattomuutta on kunnissa arvosteltu, ja tämän jälkeen joustavuus sekä toivottavasti myös tehokkuus lisääntyvät. Jonkin verran on kannettu huolta resurssien riittävyydestä.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta toteaa mietinnössään, että nyt käsittelyssä olevassa esityksessä ehdotetut muutokset eivät aiheuta kuntien lisäresursointitarvetta, mutta katsoo, että resurssien tarkoituksenmukaista jakautumista kokeilukuntien ja TE-toimistojen välillä on aiemmin tehtyjen lainsäädäntömuutosten sekä työllisyydessä tapahtuneiden muutosten vuoksi syytä tarkastella huolellisesti ja ryhtyä tarvittaessa toimenpiteisiin.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 61/2022 vp sisältyvien 1.—4. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen lainsäädäntöön sekä eräihin muihin lakeihin tehtävistä muutoksista hyvinvointialueiden perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisen uudistusta koskevista lainsäädännöstä johtuen

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä Uudellamaalla annetun lain sekä sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaansaannosta annetun lain muuttamiseksi

Hallituksen esitys HE 56/2021 vp

Hallituksen esitys HE 18/2022 vp

Valiokunnan mietintö StVM 9/2022 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 56/2021 vp sisältyvät 1.—92. ja 94.—109. lakiehdotuksen sekä hallituksen esitykseen HE 18/2022 vp sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen. Eduskunta pysyi ensimmäisessä käsittelyssä tekemässään päätöksessä hallituksen esitykseen HE 56/2021 vp sisältyvän 93. lakiehdotuksen hylkäämisestä. Eduskunta hyväksyi valiokunnan mietinnössä ehdotetut uudet, 110.—112. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Suomen osallistumisesta Euroopan syyttäjänviraston (EPPO) toimintaan annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 42/2022 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 8/2022 vp

Pöytäkirja PTK 69/2022 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 42/2022 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi jätelain ja Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 46/2022 vp
Valiokunnan mietintö YmVM 3/2022 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 46/2022 vp sisältyvät 1.-2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

12. Lakialoite laiksi lohenkalastuksen määräaikaisesta kieltämisestä Tenojoen vesistössä

Lakialoite LA 33/2022 vp
Valiokunnan mietintö MmVM 4/2022 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 12. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Avaan keskustelun. Edustaja Autto, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.16 Heikki Autto kok: Arvoisa puhemies! Mahtava Tenojoki on perinteisesti ollut Atlantin lohen tärkeimpiä kutujokia, ja on tietysti todella dramaattista, että joen lohikanta on heikentynyt niin paljon, että eduskunta joutuu käsittelemään tällaista lohenkalastuksen täyskieltoa. On kuitenkin selvää, että jotta lohikanta voidaan turvata tuleville sukupolville, tarvitaan oikeasti vaikuttavia ja voimakkaita toimenpiteitä. Todella toivon kuitenkin, että samalla kun nyt sitten säädetään tästä lohenkalastuksen kiellosta, niin maa- ja metsätalousministeriö tekee kaikkensa sen eteen, että joella tehdään myös muita toimenpiteitä, joilla voidaan elvyttää lohikantaa, auttaa sitä lohen kudun onnistumista, kuin vain tämä kalastuspaineen rajoittaminen. Ja tässä mielessä tarvitaan vahvaa tahtotilaa ministeriöltä ja toki sitten myös koko valtioneuvostolta, jolla taas on valta neuvotella Norjan kanssa näistä tarvittavista toimenpiteistä — kun rajajoesta on kysymys, niin silloin myöskin yhdessä Norjan kanssa näitä toimenpiteitä tehdään.

Arvoisa puhemies! Haluan vielä tuoda koko eduskunnan tietoon Tenon merkityksen paikallisen väestön kannalta. Edellä keskustelimme suomalaisen vientiteollisuuden, meidän energiantensiivisen teollisuuden, merkityksestä, ja kyllä se, että joki pannaan kiinni — joki pannaan täysin kiinni jo toista vuotta peräkkäin — on samanlainen äkillinen rakennemuutos aluetaloudelliselta vaikutukseltaan kuin että joltain paikkakunnalta pantaisiin se

Pöytäkirja PTK 69/2022 vp

paikkakunnan ainoa iso tehdas kiinni. Tällä on valtava vaikutus aluetalouteen mutta ei vain aluetalouteen vaan myös siihen paikallisten ihmisten kulttuuriin ja elämäntapaan. Eli tässä mielessä olemme tekemässä merkittävää päätöstä kaiken kaikkiaan.

Mutta, arvoisa puhemies, ymmärrän hyvin valiokunnan perustelut ja ministeriön perustelut ja sen, että Atlantin lohta tulee Tenojoen vesistöissä suojella, kanta saada elpymään, jotta alueella on sitten ihmisillä mahdollisuus harjoittaa perinteisiä elinkeinoja, harjoittaa ylipäättään elinkeinoja ja suunnata luottavaisin, toiveikkain mielin kohti tulevaa.

Mutta vielä, arvoisa puhemies, aivan tähän lopuksi haluan todeta sen, että Tenoa on valtaamassa myös tämä uusi vieraslaji, kyttyrälohi, mikä vain osoittaa sen, kuinka ihmisen ei pidä mennä peukaloimaan luontoa kestäättömillä tavoilla. Neuvostoliittolaisethan aikanaan siirsivät tämän Tyynenmeren luontaisen lajin tuonne Kuolan niemimaan rannikolle, [Puhemies koputtaa] ja se aiheuttaa siellä nyt suunnatonta haittaa paikalliselle lajistolle.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, lakialoitteeseen LA 33/2022 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 55/2022 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 5/2022 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 13. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu ja asian käsittely keskeytettiin 3.6.2022 pidetyssä täysistunnossa, ja nyt jatketaan asian käsittelyä. — Edustaja Multala poissa.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 55/2022 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

14. Valtioneuvoston ihmisoikeuspoliittinen selonteko

Valtioneuvoston selonteko VNS 10/2021 vp

Valiokunnan mietintö UaVM 6/2022 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 8.6.2022 pidettävään täysistuntoon.

Pöytäkirja PTK 69/2022 vp

15. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi Euroopan unionin elpymis- ja palautumistukivälineen hallinnoinnista, valvonnasta ja tarkastuksesta sekä Valtiokonttorista annetun lain 2 §:n muuttamisesta ja tulotietojärjestelmästä annetun lain 13 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 65/2022 vp
Valiokunnan mietintö VaVM 12/2022 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 8.6.2022 pidettävään täysistuntoon.

16. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on keskiviikkona 8.6.2022 klo 14.00. Täysistunto lopetettiin klo 17.16.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Maija-Leena Paavola